

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1900. Andra Kammaren. N:o 19.

Onsdagen den 7 mars.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen började sammanträdet.

§ 1.

Till afgörande företogs först bevillningsutskottets betänkande n:o 13, i anledning af väckta motioner angående ändrade bestämmelser i fråga om stämpelbeläggning af vaxel.

*Angående
ändrade
bestämmelser
i fråga om
stämpel-
beläggning
af vaxel.*

I två särskilda motioner, väckta inom Andra Kammaren af herr H. Öhngren, n:is 33 och 120, hade föreslagits

i motionen n:o 33:

»att Riksdagen måtte besluta, att i förordningen angående stämpelafgift skall intagas följande bestämmelse:

Acceptant skall, vid äfventyr som i förordningen stadgas för vaxelnehafvare, vara skyldig tillse, det en vaxel, som honom för accept presenteras, är med behörig stämpel belagd, innan han accepterar densamma; börande detta gälla äfven för det fall, att vaxeln blifvit honom tillsänd för accept från utlandet.»

och i motionen n:o 120:

»att Riksdagen måtte besluta, att ur § 8 kongl. förordningen angående stämpelafgift under rubrik vaxel, första punkten, utesluta orden »då den utställes eller, om den utfärdas utom riket»;

samt följande tillägg till ifrågavarande §:

»Der vaxel, stäld att å utrikes ort betalas, utfärdas i flera exemplar, eger frihet från stämpel rum för det exemplar, som är afsedt endast för acceptering, såvida detsamma korsas å baksidan, samt å framsidans öfre rand förses med påteckningen: endast för accept.»

Emellertid hemstälde utskottet,

1:o) att herr Öhngrens motion n:o 33 icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda; samt

Angående
ändrade
bestämmelser
i fråga om
stämpel-
beläggning
af vaxel.
(Forts.)

2:) att herr Öhngrens motion n:o 120 icke heller måtte af Riksdagen bifallas.

Vid betänkandet hade herr *J. H. G. Fredholm* anmält reservation.

Sedan *punkten 1* blifvit föredragen anförde

Herr Fredholm: Herr talman! Då vi i förmiddags behandlade frågan om stämpelafgiften beträffande lagfartsprotokoll, yttrade herr greve Hamilton, att det icke vore tillåtet att röra vid stämpelförordningen, emedan den förordningen vore för utskottet »helig». Udden af detta uttalande rättades då emot mig, som för tillfället representerade utskottet, och herr Meyer instämde i grefve Hamiltons yttrande. Nu då dessa båda herrar representera utskottet, tillåter jag mig att vända om pilen och återskicka den till dess utgångspunkt. För min del har jag icke någonsin varit så synnerligen förtjust i de skatter på omsättningar, som blefvo antagna af 1894 års riksdag; detta i olikhet med den ärade grefven, som fälde det der yttrandet om stämpelförordningens helighet. Men då stämpelskatt på omsättningen nu blifvit lagstadgad, anser jag det vara vår skyldighet att tillse, att lagen efterlefves.

Särskildt beträffande stämpeln på utländska vaxlar, håller jag före, att, då utlänningarne beskatta oss, när vi genom vaxlar indraga våra fordringar i utlandet, är det icke något annat än en akt af reciprocitet, om vi vice versa stämpelbelägga utländska vaxlar. Mot den principen tror jag ingen skall hafva någonting att invända. Men under det att vi icke kunna undandraga oss att betala den i utlandet stadgade stämpel för de vaxlar, som vi der söka indrifva, har motionären i sin motion, n:o 33, påvisat, att i flere fall utlänningen undandraget sig att betala den här i landet stadgade stämpel för de vaxlar, han drager på oss, och utskottet har äfven medgifvit, att ett sådant missförhållande existerar.

Nå väl, hvad är det då, som motionären med anledning deraf har begärt? Jo, han har icke begärt något annat, än att lagens stadgande i afseende på utlänningars skyldighet att stämpelbelägga de vaxlar, som de här i landet draga på oss, skall göras effektivt, och för den skull har han föreslagit upptagandet i stämpelförordningen af ett sådant stadgande, som länge varit användt i utlandet och der visat sig medföra åsyftad verkan, nemligen den, att man der icke kan undandraga sig att stämpelbelägga sina vaxlar. Nu har emellertid utskottet underkänt detta motionärens förslag, och det på den grund, att ett sådant stadgande här icke skulle leda till samma påföljd som i utlandet, emedan en vaxel, som här presenterades för accept, icke i något fall skulle komma att — såsom meningen är — blifva stämpelbelagd af utställaren utan af acceptanten, som af omständigheterna nödgades att åsätta stämpeln. Visserligen är han icke skyldig att göra detta; men så vidt man kan förstå den dunkla meningen af

utskottets motivering, skulle våra svenska köpmän i olikhet med utländska vara så generösa, att de faktiskt komme att betala den stämpel, som utländingen är skyldig att åsätta, hvarigenom således acceptanterna i sjelfva verket finge vidkännas stämpelafgiften. Skulle det nu förhålla sig så, har jag derom för min del icke något annat att säga än detta. Vilja de svenska köpmännen fullgöra utländingens skyldighet, så gerna för mig, blott de göra det på egen bekostnad och icke derigenom att de söka göra lagen mindre effektiv.

Men det är just detta som sker, då man afstyrker den föreliggande motionen, som afser att göra det möjligt för staten att göra lagens bestämmelser i detta fall verkligen effektiva. Att ålägga den betalningsskyldige att tillse, det lagen efterlefves, är en konsekvens af hvarje skatt på omsättningen. Då staten pålagt en sådan, har staten ingen annan utväg, för att få lagbestämmelserna effektiva, än att tillhålla de enskilde personerna att tillse att lagen efterlefves. I utlandet använder man i hög grad stämpelskatt på omsättningen för att förskaffa staten inkomster. Om man till exempel der skall betala en räkning, är den betalningsskyldige förpligtad att tillse, att stämpel åsättes den qvitterade räkningen. Underlåter han detta, kan han blifva tvungen att betala räkningen en gång till, oaktadt den, som mottagit penningarne, icke förnekar, att han en gång mottagit liquid. Det är straffet der. Om man nu i likhet med hvad som gäller i utlandet vill här ålägga acceptanten att tillse, att den vaxel, som han skall acceptera, är stämpelbelagd, synes detta mig vara i jemförelse med åberopade exempel en billig begäran. Men det är det man icke vill, och som skäl därför åberopar man sig på en rådande praxis, som är fullkomligt stridande emot stämpelförordningens mening. Derfor att det är obeqvämt för de svenska köpmän, som hafva affärer på utlandet, att underkasta sig en sådan föreskrift, som den motionären föreslagit, derfor har man afstyrkt motionen. Men då ett sådant skäl icke för mig har någon giltighet, har jag ansett mig böra tillstyrka motionen, och för den skull har jag reserverat mig. Jag anhåller således, herr talman, om afslag å utskottets hemställan i denna punkt och yrkar bifall till motionen.

Grefve Hamilton: Herr Fredholm sade, att han icke trodde sig kunna klargöra de förhållanden, om hvilka han talade. Deri ber jag att till alla delar få instämma med honom, ty åtminstone kunde jag för min del icke fatta, huru den för öfrigt mycket intressanta redogörelse han lemnade egentligen kunde anses beröra denna frågas kärna. Det är nog för öfrigt så, att äfven den mest konservative har sina raptus af radikalism, när det gäller vissa punkter, och vaxelstämpeln har alltid varit ett föremål för herr Fredholms reformifver. Den skulle han helt visst helst vilja hålla ständigt fluktuerande.

Här är saken helt enkelt den, att den ärade motionären utan tvifvel haft fullkomligt rätt, då han påpekat ett förhållande, som

*Angående
ändrade
bestämmelser
i fråga om
stämpel-
beläggning
af vaxel.
(Forts.)*

*Angående
ändrade
bestämmelser
i fråga om
stämpel-
beläggning
af vaxel.
(Forts.)*

stundom kan leda till att utländska vaxlar icke blifva stämpelbelagda; men det är fråga, huruvida man verkligen skall behöfva göra något med anledning deraf.

Hvad beträffar stadgandet derom, att vaxel skall vid utgifvandet beläggas med stämpel, anför motionären, att det för trävaruexportörer, hvilka mest använda vaxlar af ifrågavarande slag, vore förenadt med svårigheter att ständigt hafva stämplor hemma, och på detta sätt kunde det hända, att vaxeln icke blefve belagd med stämpel.

Visserligen är det stadgadt, att vaxel skall vid utgifvandet förses med stämpel, men derpå heter det i nästa punkt af samma paragraf: »Är vaxel utfärdad i flera exemplar, och har ett af dem blifvit med nyssnämnda särskilda stämpel försedt, vare de öfriga från sådan stämpel fria.» Nu säger motionären, med afseende å dessa stadganden, att om den första vaxeln blifvit försedd med stämpel, borde den andra vara fri.

Men detta är ett sätt att läsa lagar, som är alldeles orimligt. Ty när lagstiftaren ålägger en person att förse en handling med stämpel vid utgifvandet, så måste naturligtvis lagstiftaren också fordra, att denna person skall hafva stämplor hemma. Här gäller detsamma som i fråga om skyldigheten att förse bref med postmärken. Detta skäl lärer väl icke kunna väga det ringaste.

Vidare ber jag få hemställa till herrarne, huruvida herrarne verkligen tro, att, om jag utfärdar en vaxel, jag icke får lemna den ur min hand, med mindre den stämpelbelägges, och att jag i motsatt fall gör mig skyldig till straff. Man får väl läsa lagar med litet grand förstånd, och läser man denna lag på det sättet, så innebär den, att, om jag utfärdar vaxel i flera exemplar, jag har rätt att välja, om jag vill sätta stämpel på det ena eller det andra. Jag kan aldrig tro, att detta vållar den ringaste svårighet.

Nu talade herr Fredholm om att det är utländingen, som man vill gynna genom att låta honom slippa undan stämpeln. Jag förstår icke alls hvad meningen är med detta. Nog lära väl våra banker se till, att utländska vaxlar, som till bankerna inkomma, blifva stämpelbelagda. Men det är utställaren, som har detta sig ålagdt; och hvad motionären och herr Fredholm vilja är att öfverflytta denna skyldighet på acceptanten. Jag kan icke finna något annat skäl därför åberopadt än en mångårig praxis i Tyskland. Men icke är det nödvändigt för oss att apa efter hvad som finnes i Tyskland.

Jag tror verkligen, att, om man läser lagen med förstånd och icke hemfaller till fullkomlig bokstafsdyrkan, man skall finna, att det icke är så farligt. Jag erkänner mycket gerna, att i detta afseende det är bra stäldt i Tyskland, och om kammaren anser lämpligt att stryka våra bestämmelser och taga de tyska, så går det också an. Men tills vidare tror jag, att det är onödigt, och ber därför att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Öhngren: Herr talman! Det förefaller mig, som om herr greve Hamilton i sitt anförande skulle hafva vändt sig emot min senare motion och icke emot den motion, som nu föreligger i första punkten. Hufvudsyftet med min motion n:o 33 är, att den, på hvilken en vaxel från utlandet är dragen, skall här i landet, likasom förhållandet är i många andra länder, vara med ansvarsbestämmelse skyldig att tillse, att en sådan vaxel är belagd med stämpel, innan han accepterar och återlemnar densamma, d. v. s. att utlänning, som i Sverige erhåller accept å vaxel, icke må kunna undgå att här betala föreskrifven stämpelskatt, lika litet som vi svenskar kunna undgå att i utlandet under liknande förhållanden betala sådan skatt. Utskottet anför häremot: »Utskottet vill icke bestrida, att sådana vaxlar, som uti nyssnämnda motion närmast afses, kunna undgå att förses med den stämpel, hvarmed de enligt stämpelförordningen bort beläggas. Men utskottet håller före, att det af motionären föreslagna sättet för afhjelpande af denna oegentlighet skulle i sin praktiska tillämpning i de flesta fall leda derhän, att en annan än den, som enligt lagstiftarens mening bör erlägga stämpeln, skulle blifva betungad med densamma.»

*Ängående
ändrade
bestämmelser
i fråga om
stämpel-
belägning
af vaxel.
(Forts.)*

Huru utskottet kunnat komma till denna uppfattning, är åtminstone för hvarje köpman ytterligt förvånande. Ty ingen svensk exportör torde, sedan lag i motionens syfte af den 10 juni 1869 i Tyskland tillämpats, hafva undgått att i nämnda land stämpelbelägga de vaxlar, han presenterat der boende importörer för accept. Samma erfarenheter torde våra exportörer hafva från Österrike, der lag i samma syfte utfärdades den 8 mars 1876, och sannolikt äro erfarenheterna lika från alla länder, der stämpelskatt finnes införd. Det är svårt att förstå, huru utskottet kunnat komma till den uppfattningen, att en lag, som i andra länder verkar i det med lagen afsedda syftet, nemligen att medelst stämpelafgift beskatta en utländings affärsvinst inom landet, skulle i Sverige komma att verka i motsatt syfte och komma att betunga köparen. Ingen torde väl vara mera angelägen att presentera en vaxel i sådant skick, att den af oss utan invändning accepteras, än en utlänning, som af oss önskar likvid för sina varor; och ingen olägenhet kan för köparen uppstå derigenom, att vi genom lagbestämmelser söka af utlänningen uttaga stämpelafgift, likaväl som utlänningen genom lagbestämmelser uttager stämpelafgift af oss.

Vidare anför utskottet: »Ett antagande af motionärens förslag, enligt hvilket acceptanten väl icke skulle åläggas skyldighet att förse den vaxel, som presenteras honom för accept, med erforderlig stämpel, utan endast att tillse, att vaxeln är behörigen stämpelbelagd, torde deremot komma att medföra, att acceptanten i sjelfva verket får vidkännas stämpelafgiften.»

Och skälen, hvarför en svensk köpman skulle begå en sådan dumhet, anger utskottet vara: »Acceptanten lärer nemligen hellre sjelf betala stämpeln å en ostämplad vaxel, som för accept tillställes honom

*Angående
ändrade
bestämmelser
i fråga om
stämpel-
beläggning
af vaxel.
(Forts.)*

från utlandet, än att låta densamma återgå till den utländske vaxelutställaren, helst som vaxel af här ifrågavarande slag torde användas hufvudsakligen vid mera betydande affärer. Detta torde med så mycket större sannolikhet kunna antagas blifva förhållandet, som fråga kan vara, huruvida en svensk varuimportör, som med utländing träffat aftal om erläggande medelst accepterad vaxel af ett visst fakturabelopp, öfver hufvud taget kan anses ega rätt att vägra accept af den anledning, att utländingen underlåtit förse vaxeln med erforderlig stämpel.»

Dessa anmärkningsvärdt svaga skäl för afslag af motionen torde väl tillräckligt bemötas dermed, att ingen torde på fullt allvar betvifla, att i vanliga fall en utländing är långt mera angelägen att presentera en vaxel i sådant skick, att han medelst accept erhåller likvid, än vi kunna vara att acceptera en sådan vaxel. Ty redan enligt nu gällande stämpelförordnings § 8 skall vaxel, som är utfärdad å utrikes ort, förses med stämpel. Vaxeln erhåller sålunda icke laga form, förr än den är stämpelbelagd. För närvarande har acceptanten icke någon skyldighet att tillse, att stämpel å vaxeln förefinnes; men om mitt förslag antages, riskerar acceptanten att enligt 54 § mom. 1 få betala 10 gånger stämpelns belopp. Kan någon tro, att efter antagande af mitt förslag våra svenska köpmän med en sådan risk skulle af artighet eller hvad det kan vara för skäl fortsätta att acceptera utländska vaxlar, som icke vore i det skick, lagen föreskrefve. Så vidt jag kan förstå ingalunda. Fullt skäl torde för dem förefinnas att under sådana omständigheter vägra accept. Och skulle, såsom utskottet synes befara, stämpelförordningen i så ringa grad öfverensstämma med vår handelslagstiftning, att en svensk skulle kunna tvingas att acceptera en vaxel, som icke vore i det skick svensk lag föreskrefve, så har i alla händelser den svenska köparen det osvikliga skyddsmedlet att vid köpekontraktens uppsättande intaga orden »att betalas medelst accept å med svensk stämpel försedd vaxel» eller dylikt.

Slutligen anför utskottet såsom skäl för afslag, att den förlust i stämpelafgift, som staten genom möjligen uteblifven stämpelbeläggning af sådana vaxlar kan lida, icke lärer vara särdeles stor. Men huru vet utskottet, att förlusten icke är så synnerligt stor. Att statistiskt utreda summans storlek torde i det närmaste vara omöjligt; ty så länge en lag i antydda syfte ej finnes, kan material till en sådan utredning endast erhållas genom tillmötesgående från banker, bankirer, agenter och enskilda, hvilka af många skäl torde vara obenägna att lemna sådant material. Då nu utskottet icke bestrider, att sådana vaxlar motionen afser kunna ifrågakomma, då utskottet icke heller bestrider, att staten kan lida förlust genom uteblifven stämpelbeläggning i detta fall, då frågan i någon mån gäller att beskatta utländingars affärsvinst i Sverige, och då andra länder, såsom Tyskland, Ryssland och Österrike, jag kan äfven säga Frankrike, Holland och Belgien, aktat nödigt att skydda sina intressen medelst liknande lagbestäm-

meler, skall jag, herr talman, be att få yrka afslag å utskottets hemställan i denna punkt och bifall till min motion n:o 33.

Herr Fredholm: Då grefve Hamilton förklarade, att han på grund af oredan i min framställning icke kunde bilda sig en åsigt om hvad jag egentligen menat, så vill jag säga, att när jag hörde detta, förvånade det mig på det allra högsta. Ty visserligen är jag icke i besittning af någon värtalighet, men jag tror, att jag i alla fall kan uttrycka hvad jag menar på ett sätt, som är klart för dem som förstå frågan. Men gör man icke det, så kan jag begripa, att mitt tal skall förefalla oredigt. Detta synes också ha varit förhållandet med den ädle grefven; ty hvad han replikerade rörde icke den af herr Öhngren väckta motion n:o 33, som nu är föredragen, utan det rörde helt enkelt herr Öhngrens motion n:o 120, hvilken är upptagen under punkt 2:o af utskottets föreliggande betänkande. Under sådana förhållanden kan kammaren väl förstå, att jag icke just känner mig så allvarligt träffad af den förebråelse för oredighet, som blifvit mot mig rigtad.

Herr Meyer: Herr talman! Det är ju den olikheten mellan vår svenska stämpelförordning och de utländska stämpellagar, som här blifvit åberopade, att hos oss åligger det alltid utställaren att förse vexeln med stämpel, under det att t. ex. af den tyska lagen, som är anförd i herr Fredholms reservation, alldeles tydligt framgår, att en vaxel, som är dragen i utlandet på en tysk acceptant, skall stämpelbeläggas af acceptanten. Denna princip är absolut olika den, som här gör sig gällande.

Nu vill den ärade motionären, att man i fråga om ett enda slags vaxlar, nemligen sådana, som dragas i utlandet på en svensk men göras betalbara i utlandet, skall införa den främmande principen. Han vill väl icke, att den svenske acceptanten skall vara skyldig att förse vaxeln med stämpel, men att han skall vara skyldig att tillse, att vaxeln blir försedd med stämpel. Acceptanten skulle således vara något slags exekutionsbetjent åt staten, hvilken, vid äfventyr att eljest få böta vaxelstämpelns belopp tiofaldt, skall tillse att vaxeln är med stämpel belagd.

Det är mot detta, utskottet velat opponera sig. Utskottet har icke kunnat vara med om att införa en alldeles ny princip i vår vaxellag, då det endast gäller ett fall, som ganska sällan förekommer.

Utskottet har naturligtvis icke kunnat bestrida, att det ofta händer, att sådana vaxlar som de ifrågavarande öfver hufvud taget icke blifva stämpelbelagda. Motionären har sjelf påpekat, att det är ganska vanligt, att den utländske utställaren insänder en vaxel till den svenske acceptanten i bref. Den svenske acceptanten accepterar vaxeln och returnerar den sedan med post till utlandet. Utländingen har naturligtvis icke några svenska vaxelstämplar, och den svenske acceptanten, som för närvarande icke är skyldig att stämpla vaxeln,

*Angående
ändrade
bestämmelser
i fråga om
stämpel-
beläggning
af vaxel.
(Forts.)*

Angående
ändrade
er
fråga om
stämpel-
beläggning
af vexel.
(Forts.)

gör det därför icke heller, förklarligt nog. Utskottet säger här, att om man ålägger acceptanten skyldighet att tillse, att vexeln stämplas, och strängt håller på denna föreskrift, kommer denne, hellre än att han returnerar vexeln till utländingen och säger, att han ej vill acceptera den, förrän den har blifvit belagd med svensk stämpel, att sjelf stämpelbelägga vexeln på egen bekostnad, och det ingalunda af någon dumhet, såsom motionären vill låta påskina, utan helt enkelt därför, att man i affärer och i synnerhet i stora affärer — och här är det endast frågan om större affärer — icke räknar så noga med så små summor, som det här gäller. Vexelstämpeln på ett fakturabelopp af 10,000 kronor går till 5 kronor. Om man antager, att fakturan är på kaffe, såsom den ofta nog är, ty det är sådana varor, som det här mest är fråga om, så vågar jag påstå, att lika litet som emottagaren af detta kaffe vägrar att acceptera vexeln, därför att det är 5 kilogramms undervigt på kaffepartiet, lika litet returnerar han vexeln och vägrar acceptera den på den grund, att vexeln icke är stämpelbelagd.

Med anledning af utskottets påstående, att den förlust som nu vållas statsverket derigenom, att sådana vexlar som de nu ifrågavarande icke stämpelbeläggas, icke kan vara afsevärd, har den ärade motionären frågat, hur utskottet kan veta detta.

Jag får derpå svara, att då härutinnan naturligtvis icke finnes någon statistik, kan jag icke nämna några siffror, men äfven om detta speciella slag af vexlar ginge upp till ett belopp af 1,000,000 kronor, så skulle, under förutsättning att samtliga dessa vexlar icke blifva stämpelbelagda — ty jag vill inom parentes säga, att alla vexlar, som blifvit presenterade för acceptering genom bank, genom bankens försorg blifva stämpelbelagda — stämpeln därför uppgår endast till 500 kronor. Detta skulle alltså vara den stora förlust, som staten skulle lida; och jag ber då att få påpeka, att, om jag icke missminner mig, äro inkomsterna af stämpelafgiften i år beräknade till 5,000,000 kronor och komma antagligen att gå upp till 6 à 7,000,000.

Hvad beträffar herr Fredholms yttrande, att grefve Hamilton kommit in på den andra motionen, vill jag endast nämna, att han visserligen något kom in på densamma, men att detta var mycket förlåtligt, ty hela reservationen är skriven så, att den handlar om båda motionerna.

Jag ber att på de af mig anförda skälen få yrka bifall till utskottets hemställan.

Grefve Hamilton: Ja, herr talman, jag vet verkligen icke hvad min ärade vän herr Fredholm menar med sitt lifliga uppträdande här, men jag antager, att han åsyftar att ingifva kammaren den föreställningen, att jag talat om något, som jag icke haft reda på. Jag ber att med anledning deraf få säga, att jag endast citerade honom sjelf, då jag talade om oreda, och för det andra vill jag äfven be-

tona — hvilket herr Meyer redan påpekat — att här är det fråga om ett förhållande, hvilket af motionären ansetts vara ett missförhållande, som han velat afhjelpa genom sina båda motioner. Jag har talat om det, som jag ansett vara hufvudsaken, för att icke kasta bort tiden med onödigt prat.

*Angående
ändrade
bestämmelser
i fråga om
stämpel-
beläggning
af vaxel.
(Forts.)*

Herr Öhngren: Herr Meyer har försökt att betaga denna motion dess betydelse genom framkastande af siffror, som skulle visa, att denna stämpelskatt endast skulle komma att beröra ett belopp af 1,000,000 kronor. Jag kunde lika djerft påstå, att det här gäller många millioner kronor; gör det icke det i närvarande stund, så komma dock beloppen att framgent blifva allt större och större. Jag tror nemligen icke, att utlänningarne i detta fall äro lika liberala som vi, utan jag anser, att om deras agenter komma under fund med, att det i Sverige går för sig att få vaxlar accepterade utan att desamma stämpelbeläggas, kommer det nu praktiserade systemet att utveckla sig allt mer och mer. Af fruktan därför ber jag att å nyo få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till min motion.

Herr Fredholm: Herr talman! Till svar å grefve Hamiltons yttrande vill jag nämna, att om han tillåter sig att tala om sådant, som för honom är hufvudsaken, så tillåter jag mig icke att tala om annat än hvad som blifvit föredraget.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, gaf herr talmannen proposition på de gjorda yrkandena, dervid kammaren biföll hvad utskottet hemställt.

Efter föredragning vidare af *punkten 2* anförde:

Herr Fredholm: I likhet med hvad jag gjort i första punkten har jag äfven i denna den andra punkten reserverat mig mot utskottets hemställan. Jag har gjort det därför, att jag ansett den af motionären väckta motionen vara förtjent af beaktande.

Han har med densamma icke afsett något annat än att få till stånd en liten ändring i stämpelförordningen med afseende å formuleringen, så att stämpelförordningens föreskrifter måtte komma i öfverensstämmelse med rådande praxis. Det är alltid önskvärdt, att lag och efterlefnad af lag stå i öfverensstämmelse med hvarandra, men detta mål kan vinnas på två sätt, antingen så, att man tvingas att lefva efter lagen, eller ock så, att lagen ändras i öfverensstämmelse med vanlig praxis. Det är det senare, som motionären i detta fall ansett vara det lämpligaste, därför att han egentligen icke vill hafva någon ändring af sjelfva lagbudets innehåll, utan blott att lagen skall skrivas på sådant sätt, att stadgandet icke står i strid med rådande praxis.

Angående
ändrade
bestämmelser
i fråga om
stämpel-
beläggning
af vexel.
(Forts.)

Nu säger utskottet, att det icke kan erkänna, att nu rådande praxis är stridande mot stämpelförordningens föreskrifter i detta fall. Det heter i betänkandet: »Utskottet vill i afseende å sistnämnda motion anmärka, att, ehuru stämpelförordningen såsom allmän föreskrift innehåller, att vexel af här ifrågavarande slag skall vid utfärdandet förses med viss stämpel, sista stycket i förordningen under rubriken »Vexel» dock stadgar, att om vexel är utfärdad i flera exemplar, endast ett af dem skall stämpelbeläggas.»

Med afseende på detta utskottets uttalande ber jag få nämna, att jag icke var närvarande på afdelningen, då beslutet fattades och när denna motivering skrefs, i annat fall skulle jag otvifvelaktigt hafva gjort afdelningens ledamöter uppmärksamma derpå, att hvad de förklarar stämpelförordningen innehålla icke står att i denna återfinna, ty der står: »Är vexel utfärdad i flera exemplar och *har* ett af dem *blifvit* med nyssnämnda särskilda stämpel försedt, vare de öfriga från sådan stämpel fria.» Detta är något helt annat, än när utskottet säger, att om ett af exemplaren *är* försedt med stämpel, äro de öfriga fria derifrån. I stämpelförordningen står ju tydligt, att om vexel är utfärdad i flera exemplar och »har ett af dem *blifvit*» stämpelbelagdt, så äro de öfriga stämpelfria. Dessa ord »ett af dem har blifvit» förutsätta, att det är den vexel, hvilken först utfärdas, som skall stämpelbeläggas. Har detta blifvit gjort, äro alla de öfriga exemplaren fria från stämpel.

Det är just i detta afseende motionären ansett en ändrad formulering vara önskelig. I praxis går det vanligen till på det sättet, att man skickar priman till utlandet i och för acceptering, och då underlåter man att förse den med stämpel. Stämpelbeläggningen eger icke rum förr än man utfärdar secundan, eller när denna inlemnas till en bank för dennas vidare åtgörande. Till förebyggande af lagöfverträdelse och utan att på något sätt minska stämpelskyldigheten önskar motionären få den af honom föreslagna ändringen till stånd. För att ådagalägga, att man till vinnandet af detta ändamål kan betjena sig af ett bekvämt och lämpligt sätt, framhåller han, att det af honom föreslagna stadgandet finnes intaget i flera utländska stämpelförordningar. I reservationen är återgifvet hvad tyska och österrikisk-ungerska lagen derom stadgar.

Men utskottet gillar ej det i utlandet länge med fördel begagnade och der lagstadgade sättet. Utskottet förmenar, att vi ha det bra som vi ha, därför att inga olägenheter visat sig deraf, att lag och praxis icke med hvarandra öfverenstämma. Till stöd för en sådan uppfattning kan man nog påvisa andra fall, der man stiftat lag som icke efterlefves. Men i olikhet med utskottet har motionären icke kunnat känna sig tillfredsställd med att lagöfverträdelse tolereras, och därför har han väckt sin motion. Det är också därför som jag understödjer densamma, då jag nu anhåller, herr talman, att få yrka bifall till motionen och afslag å utskottets hemställan.

Herr Meyer: Ja, det beror ju på, huru man vill tolka den nuvarande stämpelförordningen, om man skall tolka den så, som den siste ärade talaren gör, eller mera fritt. Meningen med stämpelförordningen är väl den, att staten skall få stämpelskatt å vaxlar, och det får ju staten naturligtvis precis lika bra om secundan stämpas, som om priman stämpas. Jag anser för min del, att det i fråga om sådana vaxlar som dessa, d. v. s. der priman skickas till utlandet i och för acceptering och stannar der och aldrig kommer tillbaka, är alldeles origtigt att säga, att den vaxeln är utfärdad i och med detsamma, att primaexemplaret är utfärdadt. Jag tror, att hvarje köpman skall förstå mig, när jag säger, att en sådan primavoxel icke är något annat än en half vaxel, den har ju ingen bak, ingen rygg. Den egenskapen får den först genom secundavaxeln, på hvilken öfverlåtelse uteslutande kan ske. Man kan icke rätteligen säga, att vaxeln är utfärdad, när endast priman har blifvit utskrifven och afsänd.

*Angående
ändrade
bestämmelser
i fråga om
stämpel-
beläggning
af vaxel.
Forts.)*

För öfrigt skulle hela denna förändring, äfven enligt den ärade reservantens mening, icke tjena till något annat än att köpman, som äro så utomordentligt samvetsömna, att de anse sig böra tolka stämpelförordningen strängt efter bokstafven och sålunda ej kunna åtnöja sig enbart med att gifva staten hvad staten tillkommer, — med fullkomligt sjäslugn må kunna stämpelbelägga sina secundor. Jag vill icke tala illa om den corps, som jag sjelf tillhör, men jag tror icke, att det finnes så många köpman, som äro så samvetsömna.

Utskottet har villigt medgifvit, att det i sak mycket väl skulle ha kunnat gå med på motionärens förslag, ty derigenom skulle ju icke följa någon minskning i statens inkomster. Emellertid har utskottet ansett förändringen vara absolut obehöflig och har därför icke velat, att man skulle nu igen fingra på stämpelförordningen och ändra den.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Fredholm: Jag delar fullkomligt den mening, som den siste ärade talaren gjorde gällande med afseende å det förmånliga och fördelaktiga uti att stämpelbelägga secundan, men icke priman. Deremot inlägger jag en bestämd gensaga mot hans uppfattning, att man kunde få tolka författningen fritt. Man skall enligt mitt förmenande tolka författningen så, som den är skrifven, och icke fritt. Han sade också, att köpman, äfven de samvetsömna, handla efter beqvämlighet o. s. v.; ja, det vill jag visst icke hindra dem från att göra, blott de icke handla i strid mot skrifven lag. Han vill likväl icke ändra lagen så, att den upphör att stå i strid med den praxis, som hos köpmännen är bruklig, förmodligen därför att man enligt hans uppfattning kan tolka lagen fritt. Jag åter skulle gerna se, att den ändring af förordningen, som i motionen föreslagits, kunde vinna tillämpning här i Sverige, just därför, att jag ej vill, att man skall tolka lagen fritt. Utskottet har emellertid omfattat icke min,

Angående
ändrade
bestämmelser
i fråga om
stämpel-
beläggning
af vaxel.
(Forts.)

utan den sista talarens mening, hvilket jag anser ledsamt, i all synnerhet som den siste talaren sade, att han ansåg ändringen riktig och bra och ingalunda skadlig. Hvarför, kan man då fråga, skall man vid sådant förhållande envisas att i lagen bibehålla en föreskrift, som står i uppenbar strid mot praxis — en praxis, som man förklarar vara gagnelig och oskadlig. Det kan ju finnas köpmän, som verkligen äro samvetsömma, och jag föreställer mig, att motionären är det, eftersom han fäst uppmärksamheten på detta missförhållande och funnit det för sin del vara högst obehagligt att behöfva handla i strid mot lagens tydliga föreskrift.

Herr Öhngren: Ledsamt nog måste jag i viss mån upprepa, hvad som redan är angifvet; men då jag förmodar, att dessa motioner inom kort komma tillbaka, för så vidt stämpelförordningen, i det skick den nu befinner sig, lefver någon längre tid, måste jag be att få yttra några ord.

Hvad utskottet i sitt betänkande anført, har redan blifvit repeteradt; och skulle man få tolka stämpelförordningen på samma sätt som bevillningsutskottet och icke taga hänsyn till ordalydelsen, då vore min motion verkligen obehöflig. Men stämpelförordningens § 8 föreskrifver, att vaxel, då den utställes, skall förses med stämpel. Jag har ingalunda heller förbisett sista stycket i förordningen, hvilket innehåller något helt annat, än hvad som står i betänkandet. Dessa skäl torde, enligt mitt förmenande, vara tillräckliga för att kammaren redan denna gång kan bifalla den föreliggande välbehöfliga förändringen. Ty såsom det nu är bestäldt, begås utan tvifvel dagligen lagbrott i massor.

Jag anhåller, herr talman, att få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till motionen.

Öfverläggningen i detta ämne var härmed slutad. I enlighet med de gjorda yrkandena gaf herr talmannen propositioner *dels* på bifall till utskottets hemställan och *dels* på afslag derå och bifall i stället till den i ämnet afgifna motionen; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Som votering likväl begärdes, skedde nu uppsättning, justering och anslag af en så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i andra punkten af förevarande utlåtande n:o 13, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med afslag å utskottets nämnda hemställan, bifallit den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen utvisade 101 ja mot 85 nej; och hade alltså utskottets hemställan af kammaren bifallits.

§ 2.

Härefter föredrogs bevillningsutskottets betänkande n:o 14, i anledning af väckt motion om tullfrihet för omalen majs.

*Angående
tullen för
omalen majs.*

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 121, hade herr *L. Eriksson* i Bäck hemställt, att Riksdagen måtte besluta borttagande af tullen å omalen majs.

Utskottet hemställde emellertid, att Riksdagen måtte, med afslag å herr *Erikssons* motion, besluta, att gällande tullsats för omalen majs skall bibehållas oförändrad.

Vid betänkandet hade fogats reservationer:

af herr *Cavalli*, som ifrågasatt, att utskottet bort hemställa om en utredning, huruvida icke — under förutsättning af någon förändring i nu gällande tullsats å majs — antingen användning af denna vara för tillverkning af bränvin må kunna förbjudas eller ock, derest så icke kan ske, sådana föreskrifter rörande bränvinstillverkning af majs meddelas, att majs icke må kunna med större fördel än andra råämnen användas för bränvinstillverkning;

af herr *J. H. G. Fredholm*, som föreslagit, att Riksdagen i skrifvelse till Konungen behagade anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes utreda, om icke de hinder, som förefinnas mot att borttaga eller högst väsentligt nedsätta tullen å majs, skulle kunna undanrödjas, särskildt hvad bränvinstillverkningen beträffar genom ändrad lagstiftning, och i sådant fall till Riksdagen inkomma med förslag om den ändring i tullen å majs, som af utredningen kan föranledas;

af herrar *J. A. Lundström*, *J. Bromée* i Billsta, *S. M. Olsson* i Sörnäs, *L. Dahlstedt* och *H. Eriksson* i Elgered, hvilka instämt i herr *Fredholms* yttrande;

samt af herr *E. F. W. Meyer*.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst anförde:

Herr *Eriksson* i Bäck: Då utskottet icke med ett enda ord sökt vederlägga de skäl, jag i motiveringen till min motion anført, tager jag för alldeles gifvet, att det icke ansett sig kunna vederlägga denna motivering. Det enda utskottet dervid säger är, att det tycker,

*Angående
tullen för
omalen majs.
(Forts.)*

att några förändrade förhållanden icke inträdt, som bort gifva anledning till att ånyo sätta denna fråga på dagordningen. Jag kan delvis häri gifva utskottet rätt, ty de förhållanden, som tala för ett bifall till motionen, ha funnits under en följd af mer än fem år; ty så länge är det, sedan den kolossala minskningen i exporten och ökningen i importen af fläsk tog sin början, och lika lång tid är det, sedan smörexporten började att minskas, och den har under det senaste året nedgått med omkring 2,400,000 kg.

Nu vill utskottet påstå, att dessa förhållanden, som jag i min motion omnämnt, ej hafva sin grund i majstullen. Utskottet säger icke detta i det föreliggande betänkandet i fråga om majstullen, men det åberopar i ett följande betänkande rörande fläsktullen, att den minskade exporten och den ökade importen af fläsk har sin grund i en större konsumtion inom landet mot hvad förut varit förhållandet.

Då utskottet, såsom jag nyss nämnde, icke i det nu föreliggande betänkandet sökt att på minsta vis vederlägga den motivering, jag anfört, tager jag för alldeles gifvet, att utskottet menar, att minskningen i smörexporten också är beroende på ökad konsumtion inom landet. Om den minskade exporten och den ökade importen beror på en ökad konsumtion inom vårt eget land, skulle vi nu vara ett välmående folk, ty minskningen i exporten af fläsk 1,446,000 kg. och ökningen af importen 1,092,000 kg. jemte sista årets minskning i smörexporten 2,400,000 kg. göra tillsammans 4,938,000 kg., som de fattiga skulle konsumerat mera än förut. Så kan ej vara förhållandet.

Detta utgör, enligt mitt förmenande, en nationalförlust af 3.230,000 kr. i medeltal för de sista fem åren, under det att värdet af den mängd potatis, som användts till bränvinsbränning, endast stigit till 2,770,000 kr., i medeltal räknadt för 20 år till och med år 1898.

Det som mest ligger emot ett bifall till min motion om borttagande af tullen å omalen majs är ömheten och månheten om potatisodlarna i vissa trakter af vårt land, särskildt Småland och Blekinge. Der vid lag vill jag, i enlighet med bevillningsutskottets utlåtande vid förra årets riksdag, omnämna, att användningen af potatis till bränvinsbränning ändock under de sista tjugu åren nedgått högst betydligt. År 1876 användes 2,900,000 hektoliter potatis till bränvinsbränning, följande år 2,509,000 hl., året derefter 2,219,000 hl., och sedermera har det varit nere under 2 millioner hl. per år. År 1898 var det till och med blott 1,069,000 hl. potatis, som användes till bränvinsbränning. Nu har under denna tid det icke alltid varit tull å majs. Sålunda ser man deraf, att majstullen icke har någon bestämd inverkan på användningen af potatis till bränvinstillverkning, och ej heller på priset på potatis, som användes till bränvinsbränning. Ty enligt fjorårets bevillningsutskott har priset å potatis vexlat högst betydligt äfven under den tid, då det varit tull å majs.

Såsom en sammanfattning af skälen för borttagande af majstullen, vill jag framhålla, att exporten af levande svin från Sverige upphört samt att fläskexporten snart synes dela samma öde, hvaremot fläskimporten fördubblats, att smörimporten på de senare åren minskats högst betydligt, och att en stor import af tysk potatis i flera år egt rum, oakadt prisen hållits höga inom landet, hvarför ej någon fara för potatisodlingens undergång genom majstullens borttagande synes föreligga, samt att exporten af hafre på fem år nedgått till hälften af hvad den förut varit, hvarför hafren, enligt mitt förmenande, vid minskad tillgång behöfver ersättas med annat billigt foderämne.

*Angående
tullen för
omalen majs.
(Forts.)*

I min motion har jag gjort en liten jemförelse mellan Danmark och Sverige på här ifrågavarande område; och jag kan ytterligare nämna, att under tioårsperioden 1889—1898 Sveriges öferskottsimport af fläsk uppgått till 4,440,000 kronor, i värde räknadt, under det att Danmarks öferskottsexport deraf under samma tid uppgått till öfver 398,000,000 kronor i värde.

Då nu emellertid Första Kammaren på förmiddagen afslagit såväl motionen som reservanternas förslag och bifallit utskottets hemställan, så kan naturligtvis ett bifall i denna kammare till reservanternas förslag icke föranleda till någon Riksdagens åtgärd, då ju hvarken en gemensam votering eller en sammanjemkning kan ifrågakomma mellan ett bifall till utskottets hemställan och herr Fredholms reservation; jag skulle eljest yrka på bifall till sagda reservation. Jag tror naturligtvis, att ett sådant yrkande skulle ha utsigt att vinna större anslutning i denna kammare än ett yrkande på bifall till motionen, men då, såsom jag nämnde, ett eventuellt bifall till reservationen i denna kammare ej skulle, gent emot Första Kammarens beslut på förmiddagen, leda till vidare resultat, så anser jag mig af principiella skäl böra vidhålla mitt i motionen gjorda yrkande, hvarför jag, herr talman, yrkar bifall till min motion.

Herr Fredholm: Herr talman! Frågan om tullfrihet på majs har, såsom bekant, länge varit föremål för Riksdagens behandling; och derunder har ej funnits någon, som ej erkänt önskvärdheten af att bereda landtbruket tillgång till billiga foderämnena. Man har dock ej af denna anledning ansett sig böra göra importen af majs tullfri på grund af åtskilliga dermed förknippade omständigheter. Olika intressen skulle, om så skedde, komma i strid med hvarandra, och man vill ej gynna ett intresse på ett annats bekostnad, äfven om det intresse, som skulle gynnas, vore det för landet viktigaste. Detta är ju ett vackert drag af Riksdagens mänhet om hvarje intresse, men huruvida detta förfaringssätt är ekonomiskt fördelaktigt för landet i sin helhet, lemnar jag derhän.

Emellertid har man på många sätt sökt kringgå de svårigheter, som äro förenade med att göra majsen tullfri. Man sökte först att ordna saken på det sättet, att man vid användning af majs till svin-

*Angående
tullen för
omalen majs.
(Forts.)*

uppfödning skulle erhålla restitution af den erlagda tullen. Sedan sökte man förbjuda bränvinsbränning af majs, men att göra ett sådant förbud, på det sätt det föreslogs, effektivt, skulle ha mött så stora svårigheter, att man afstod från att vinna målet på denna väg.

Krafvet på ett billigt foderämne hade likväl under tiden vuxit så, att förra årets bevillningsutskott, såsom herrarne torde erinra sig, fann sig föranlåtet, ej att förorda borttagandet af tullen, men väl att föreslå en nedsättning i densamma; detta senare för att få ett erfarenhetens vittnesbörd om, huruvida en sådan nedsättning skulle kunna leda till större förbrukning af majs för jordbrukets räkning; hade detta visat sig vara förhållandet, skulle man nog hafva kommit att gå vidare i den riktningen.

Nu föreligger frågan å nyo. Det är klart, att samma svårigheter, som funnits förut, äfven nu existera, och därför har utskottet ansett sig böra afstyrka den motion, som blifvit väckt om tullfrihet å majs. Men utskottet har gjort detta ännu kraftigare än förra året, ty det vill nu ej ens stå kvar på den ståndpunkt, som det då intog; det vill med andra ord ej medgifva någon tullindring alls. Utskottet har såsom skäl därför anfört, att för att Riksdagen nu skall inlåta sig på någon tullförändring i motionens syfte, måste förefinnas synnerligen viktiga och i näringslivet djupt ingripande orsaker. Ja, det bestrides icke, men det är just sådana orsaker jag anser förefinnas. Förefinnas de, måste man, som utskottet säger, äfven taga hänsyn till dem och söka göra allt för att afvärja desammas menliga verkningar. I förenämndt hänseende vill jag fästa kammarens uppmärksamhet på hvilken förändring som inträdt i det svenska jordbruket under de sista 20 åren. Hålla vi oss icke till annat än omsättningen af landtmannaprodukter till utlandet, så skola vi finna, att jordbrukets exportförmåga högst betydligt minskats, och tydligt är, att denna jordbrukets minskade exportförmåga skall menligt inverka på vår handelsbalans, hvadan denna fråga ej berör endast landtbruket, utan hela landet.

För att visa huru härmed förhåller sig kan det ej hjälpas, att jag måste trötta herrarne med anförandet af några siffror. Gör man en jmförelse mellan perioderna 1881—85 och 1891—95 utan att fästa sig vid något särskildt årtal och för den skull jmför endast de årliga medeltalen för den första femårsperioden på 1880-talet och den första på 1890-talet med året 1899, så visar det sig, att då utförselöfverskottet af hafre under den första femårsperioden på 1880-talet utgjort 225,000 tons i rundt tal räknadt, uppgick det under den första perioden på 1890-talet till icke mer än 138,000 tons och år 1899 endast till 39,000 tons. Deraf finner man, att en för jordbruket så ytterst viktig exportartikel som hafre gått ned på ett synnerligen betänkligt sätt. Visserligen kan denna nedgång bero på sådana omständigheter, som att hafren i stor myckenhet allt mera användts till utfodring inom landet; men det kan också bero derpå, att det varit missväxt på detta sädeslag. Åtminstone har under de senare åren denna omständighet medverkat till att exportsiffrorna varit så

låga. Går jag så till korn, så finner jag, att i början på 1880-talet utförselöfverskottet deraf uppgick till nära 13,000 tons. Deraf har sedermera blifvit ett införselöfverskott, som visserligen minskats något under de senare åren, men det är dock fortfarande förhållandet, att införseln öfverstiger utförseln, då förhållandet i början på 1880-talet deremot var tvärt om. Med afseende å brödsädena, hvete och råg, finna vi, att importen af dessa säden har ökats i proportion till folkmängden, hvilket utvisar att spanmålstullarne, som skulle göra det möjligt att förse det svenska folket med inhemsk brödsäd, ej tyckas fylla sin uppgift.

*Angående
tullen för
omalen majs.
(Forts.)*

Äfven kreatursskötseln, denna viktiga gren af jordbruksnäringen, visar likaledes ett nedgående i exportförmåga. Utförselöfverskottet af nötkreatur var i början på 1880-talet omkring 28,000 st., i början på 1890-talet var det ungefär 17,000 och år 1899 hade detsamma nedgått till 1,480 st. Till en viss grad är nog denna nedgång i utförsel beroende på de hinder, som under senare tider främmande länder rest mot vårt lands nötkreatursexport, men detta förändrar icke det förhållandet, att jordbrukets exportförmåga minskats. Med afseende på exporten af får hade man i början på 1880-talet ett utförselöfverskott af 28,000 st., och i början på 1890-talet ett öfverskott af 9,000 st., men år 1899 hade detta nedgått till 2,840. I fråga om svin och fläsk skall jag dertill senare återkomma.

Af det anförda framgår, att det i fråga om exporten af de förnämsta artiklar, som jordbruket producerar, öfverallt spåras en nedgång. Den enda artikel, som visat något uppsving, är smörexporten, som i början på 1880-talet utvisade ett utförselöfverskott af 5,300 tons, i början på 1890-talet ett öfverskott af 19,000 och år 1899 ett öfverskott af 20,000 tons. Dervid bör man dock icke förbise, att mellan åren 1895 och 1899 hade vi året 1896, då utförselöfverskottet af smör utgjorde nära 25,000 tons.

Hvarom vittna nu de anförda siffrorna? De vittna enligt min uppfattning derom, att här föreligger en betänklig nedgång i vårt jordbruks exportförmåga. Detta är naturligtvis beroende på ändrade afsättningsförhållanden. Men förhållandena äro vi ej herrar öfver, därför hafva vi icke annat att göra än att rätta oss efter de ändrade förhållandena, och ändras förhållandena, måste vi följa med. Det är just för den skull jag hyser den meningen, att det för vårt svenska jordbruks kreatursskötsel, som jemte mejerihandlingen numera är dess viktigaste och förnämsta produktionsgren, är nödvändigt att erhålla ett billigt foderämne. I synnerhet för exporten är det af vikt att skaffa sig detta billiga foderämne, i annat fall blir konkurrensen med andra exportländer svår. Genom billiga foderämnena skulle vi vinna den fördelen att kunna producera mera mjölk och derigenom kunna åstadkomma en större smörproduktion. Men genom en större smörproduktion växer också kvantiteten af skummjölk och medför i sin ordning svårigheten att på ett ekonomiskt fördelaktigt sätt tillgodogöra denna. Sistnämnda svårighet kan på ett fördelaktigt sätt af-

Angående
tullen för
omalen majs.
(Forts.)

böjas genom att använda skummjölken med en tillsats af kraftfoder till att uppföda svin med. Det ena hänger i hop med det andra, och allt pekar åt samma håll — billiga foderämnen, som är billig majs.

Vidare skulle man genom införsel af majs, å hvilken tullen är 50 procent af varans värde, hvilket åter understiger värdet å hafre med omkring 3 kronor per 100 kg., kunna frigöra motsvarande kvantitet hafre för export; och detta vore ännu en fördel, eftersom den svenska hafren är lika begärlig i utlandet nu som förr.

Om man ser till, huru alla dessa fördelar skulle i stort sedt inverka på det svenska jordbruket, så är jag öfvertygad om, att de skulle medföra högst betydelsefulla verkningar i afseende å handelsbalansen. Detta — om tullfri införsel af majs — är således i mina ögon en för hela landet mycket viktig fråga.

Jag nekar visst icke till, att denna frågas lösning är förenad med svårigheter; men svårigheterna äro till för att öfvervinnas, och det skulle därför vara mycket förvånande, om icke denna kammare ville skänka sitt bifall till min reservation. Den afser ju att åt jordbruksdepartementet öfverlemnas att utreda frågan, och jag förmodar, att meningen med detta departements inrättande just var att hjälpa fram jordbruksnäringen, samt då det, enligt min åsigt, icke för närvarande finnes någon nationalekonomisk fråga af större vikt för vårt land än denna, skulle kammaren och i all synnerhet dess majoritet motarbeta sina egna intressen genom att ej lemna sitt bifall till min reservation.

Det är visserligen sant, att Första Kammaren antagit utskottets förslag och att således ett bifall till min reservation icke leder till något direkt resultat; men en sådan opinionsyttring af Andra Kammarerna, som den ett bifall till min reservation skulle utgöra, skulle dock, föreställer jag mig, göra det angeläget för det nya jordbruksdepartementet att utan någon särskild Riksdagens framställning lägga sig vinn om att utreda frågan om tullfri införsel af majs och, oberoende af om Riksdagen aflåter en skrifvelse i ämnet eller ej, för Riksdagen framlägga förslag derom. Ty den tanken har jag åtminstone om det nya departementet, att om det skall vara till någon nytta, skall det med uppmärksamhet studera sådana för jordbruket viktiga nationalekonomiska frågor som just denna, hvilken i mina ögon är verkligt stor.

På de skäl, jag nu anför, ber jag, herr talman, att få yrka bifall till den af mig afgifna reservationen.

Häruti instämde herr *Bromée* i Billsta.

Herr Almquist: Herr talman! Då den ärade motionären vid 1897 års riksdag väckte en motion i detta ämne, yrkade han, att Riksdagen måtte borttaga tullen å majs, och i den motivering, han då lemnade för detta sitt förslag, ingick följande uttalande, som jag

ber att få citera: »En annan invändning torde dock blifva majsens användbarhet till bränvinsbränning. Det är dock tydligt, att ett beslut om tullfrihet för majs bör föranleda förbud, jemte straffbestämmelser, för tillverkning af bränvin af densamma.» Som herrarne finna, gäller hans motion i år endast tullen å omalen majs, men han synes nu hafva alldeles glömt bort, i hvilket nära sammanhang denna fråga står till majsens användning för bränvinsbränning.

*Angående
tullen för
omalen majs.
(Forts.)*

Det är ju bekant, att nära $\frac{2}{3}$ af den importerade majsen användas till bränvinsbränning; och då torde det ju vara tydligt, att om priset å majs nedgår, så blir priset å bränvin också lägre och följaktligen konsumtionen deraf större. Det synes mig därför vara alldeles nödvändigt, att, om man vill på allvar ifrågasätta ett borttagande eller nedsättande af majstullen, ett beslut derom bör föregås af en lagstiftning, som förhindrar eller åtminstone i hög grad försvårar användningen af majs vid bränvinsbränning.

Då härtill kommer, att motionären föreslagit borttagande af tullen endast å omalen majs, och sålunda synes vilja på ett egendomligt sätt gynna qvarnindustrien, synes mig kammaren ega tillräckliga anledningar att afslå motionen. Till förmån för densamma har ju ej heller i detta utskottets betänkande höjts någon enda röst.

Men, frågar man sig då, skulle icke, om man vill göra något i denna fråga, ett bifall till reservationen vara på sin plats? Men ej heller detta synes mig för närvarande lämpligt. Jag vill erinra herrarne om, att Riksdagen tre föregående år och senast i fjor, med röstöfvervigt såväl i denna som i Första Kammaren, afslagit hvarje väckt fråga om nedsättning eller borttagande af tullen å majs. Kan det då vara lämpligt att redan i år å nyo bringa denna fråga under Riksdagens pröfning, i synnerhet då anledning finnes att förmoda, att det blifvande jordbruksdepartementet, utan någon påtryckning från Riksdagens sida, skall egna frågan allt det beaktande, den utan tvifvel förtjenar? Detta synes mig utgöra anledning nog för kammaren att afslå såväl motionen som reservantens hemställan.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Persson i Rinkaby: Herr Talman, mina herrar! Då denna fråga å nyo kommit på dagordningen och densamma i hög grad berör den provins, jag tillhör, ber jag att äfven denna gång få yttra några ord deri.

Det torde näppeligen vara någon del af vårt land, som så djupt beröres af majsimporten och den deraf beroende bränvinshandteringen som just Skåne. Beviset därför är det, att enligt kontroll- och justeringsbyråns berättelse infördes under år 1898 till vårt land omkring 27,000,000 kilogram majs, och af dem kommo till Kristianstads lilla hamn Åhus öfver 10,000,000 kilogram, till Helsingborg 3,800,000 kilogram, till Malmö 3,700,000 kilogram och till Sölvesborg likaledes 3,700,000 kilogram — således öfver 21,000,000 kilogram ensamt till dessa våra sydligaste hamnar. Det råder intet

*Angående
tullen för
emalen majs.
(Forts.)*

tvifvel, att största delen häraf användes till bränvinsbränning; och ensamt i Kristianstads län användas till bränvinsbränning mellan sju och åtta millioner kilogram majs. Herrarne torde häraf finna, att denna majsimport utgör en ganska stark konkurrent till potatisodlarne.

Medelpriset för majs utgjorde nu under sistlidna år enligt kontrollörernas uppgifter 11 kronor 20 öre för 100 kilogram, under det medelpriset för potatis samtidigt var 1 krona 80 för hektoliter. Genom ett borttagande af tullen å majs, 3 kronor 70 öre, skulle således dess pris minskas med ungefär $\frac{1}{3}$ och följaktligen äfven potatispriset sjunka med $\frac{1}{3}$. Herrarne finna sålunda, att det icke är utan orsak, som potatisodlarne söka protestera hvarje gång fråga väckes om tullfri införsel af majs.

Bränvinsbränningen har i så hög grad ökats, att det näppeligen skulle hafva varit möjligt att utan denna importerade majs få till stånd en sådan stegring — åtminstone icke med de vanliga råämnena, potatis, ris och melass, utan då hade man fått använda äfven brödsäden.

Då nu der nere i Skåne uppstått ytterligare en näringsgren, som söker motverka bränvinsbränningen, nemligen stärkelsefabrikationen, och det är att befara, att majsen äfven här kan komma att konkurrera med potatisen, skulle således potatisodlarne få ännu ett nytt bekymmer. Det är nemligen blott en tidsfråga, när man skall kunna använda majsen äfven till stärkelsefabrikationen — det behöfves endast en mindre förändring af fabrikationssättet för att potatisen skulle äfven der helt och hållet utträngas af majsen.

Vid sådant förhållande har man ej ansett sig kunna vara med om att borttaga tullen å majs; och kanske skulle detta ej heller ur andra synpunkter vara så lämpligt, särskildt om, såsom det uppgifves, majs kan till 10 procent blandas in i hvetemjöl, utan att man kan i allmänhet märka någon skilnad i kvaliteten mot rent hvetemjöl.

Då nu här föreslagits att aflåta en skrifvelse och begära en utredning, har jag velat yttra detta till protokollet, för att man dervid måtte taga hänsyn äfven till denna majsens användbarhet vid stärkelsefabrikation och till blandning med hvetemjöl.

Jag tror nemligen, att det vore alldeles nödvändigt, att, i händelse någonting skulle göras i den saken, allt mjöl finge säljas under någon sorts plombering, för att man måtte få någon garanti för hvad mjölet innehöll, då det är omöjligt för förbrukaren att kunna skilja i detta fall.

Då under nuvarande förhållanden ingenting är att göra, och ett bifall till reservationen alls icke skulle föra frågan framåt, utan endast undanskjuta den för en tid, och jag gerna skulle önska, att ett mera utsträckt och omfattande skrifvelseförslag en annan gång måtte framkomma, så skall jag be att för denna gång få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Carlheim-Gyllensköld: På slutet af 1880-talet talades ofta under tullstridens heta dagar om grusade näringar. Nu har Riksdagens majoritet under en följd af år oafbrutet arbetat på att grusa den näring, som skulle vara vårt lands modernäring, men som allt mer och mer nedsjunker till en binäring, nemligen jordbruket. Huruvida detta är riktigt eller hör till systemet, lemnar jag derhän. Jag förmodar dock, att det är oafsigtligt.

Den siste ärade talaren omnämnde potatisodlingen. För min del kan jag icke förstå annat, än att talet om att skydda den endast är en förevändning, skickligt framförd och skickligt argumenterad. Det nämndes äfven af honom, ehuru endast i förbigående, att i stärkelsefabrikationen ingår en hel del potatis. Ja, visst gör det så. Men han befarar äfven, att man skulle kunna komma att använda majs, och det vore ju en hisklig olycka för potatisodlingen. Men till en viss art af sprit — nemligen vinfabrikation — kan man icke använda säd, utan det måste vara potatis, och sprit af sådant slag produceras i regeln för export.

Huruvida man i Riksdagen är så öm om potatisodlarne, som det låter, vågar jag betvifa. Jag misstänker, att hvad som står skrifvet i utskottsbetänkandet är — gudbevars — allmängiltigt från utskottets sida, men att hvad som *icke* står skrifvet i sjelfva verket är hufvudsaken, och det är, att man har en till visshet gränsande fruktan, att, om majstullen borttages, detta kommer att inverka på valmännens röster vid nästa riksdagsmannaval. Detta är icke ett tomt tal. Det är ett faktum, att en sådan farhåga hyses, men den hör enligt min tanke alls icke till saken. Icke heller tror jag, att det nu herskande ekonomiska partiet är hvarken så svagt eller så skuggrädt, att det fortfarande vill gifva det svenska jordbruket en så bastant örfil som genom majs- och fläsktullarne, men gör det sådant, så visas blott å nyo att »detta icke är detta».

Det har talats om det amerikanska fläsket såsom en fruktansvärd importartikel. Mina herrar, gifven oss majsens fri, så skola vi skicka sådant fläsk till Norrland, som alldeles liknar det amerikanska fläsket och fullständigt kan konkurrera med det, på samma gång som, om vi för tullförhållandena kunna köpa svartahafskorn, vi äfven skola kunna konkurrera med det danska fläsket på den engelska marknaden. För närvarande är detta omöjligt, och skälet till att fläskexporten aftagit är, att vi icke kunna frambringa sådan vara, som den engelska marknaden vill hafva, derför att vi icke få använda sådana foderämnen, som kräfas för gödningen.

Den första vid betänkandet fogade reservationen är af den beskaffenhet, att jag tror, att det är bäst att tiga om den. Den andra kunde man ju reflektera på, så vida icke medkammaren redan fattat sitt beslut. Men då den redan gjort detta, så återstår det icke annat än att yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till motionen.

*Angående
tullen för
omalen majs.
(Forts.)*

Angående
tullen för
omalen majs.
(Forts.)

Grefve Hamilton: Herr talman, mina herrar! Som kammaren behagade finna, har jag låtit vid detta utskottets betänkande anteckna, att jag icke deltagit i utskottets beslut i ärendet, och det samma är äfven förhållandet beträffande utskottets betänkande i fråga om fläsktullen, ehuru jag der af förbiseende ej blifvit antecknad som fränvarande vid frågans slutliga behandling.

Om än dessa frågor stå i ett visst sammanhang med hvarandra, äro de dock hvarandra väsentligen olika. Enligt min uppfattning är majstullen i stort sedt en landtbrukstull, under det att fläsktullen alldeles obestriddigt är och förblir en finanstull, lagd på arbetarne inom en viss del af Sverige. Jag har vid de föregående tillfällen, då majstullen varit före i Riksdagen, varit med om att rösta för dess borttagande, och jag är gerna med derom en gång till. Men det har synts mig, som om under årens gång och kanske till stor del på grund af den omständigheten, att denna fråga väckts på tal i Riksdagen af personer, som verkligen hafva något direkt intresse af densamma, uppstått ganska förändrade åsigtter i frågan. Redan i fjol togo åtskilliga framstående jordbrukare lifligt till orda för borttagande af majstullen, och vi hafva nyss hört, att det finnes flere, som hafva samma åsigt. Mig synes därför, som om man skulle ifrågasätta, om icke, när nu frågan blifvit bragt på tal, det vore klokast att låta saken ha sin gång och låta jordbrukarne sjelfva utreda den. Jag kan icke tro annat än att Sveriges jordbrukare, om de än hafva behof af denna tull under nuvarande förhållanden, likväl framdeles skola kunna finna någon utväg att afskaffa den utan men för sin näring. Jag förstår mycket väl, att man nu icke kan aflägsna den på det sätt, som en gång från frihandelsvänligt håll föreslogs, nemligen genom att på samma gång förbjuda användningen af majs vid bränvinsbränning. Det har visat sig, att det kan komma sådana tider, då den svenska brännerinäringen nödgas fylla sitt behof af bränneri-material genom att importera majs, och under sådana förhållanden kan man naturligtvis icke gå den vägen. Men jag har tänkt mig, att man skulle kunna gå andra vägar. Man skulle ju till exempel kunna ålägga de bränneriegare, som vilja använda majs, en högre afgift. Man skulle äfven kunna tänka sig möjligheten att ungefär på samma sätt som det är tillåtet för mindre skeppsredare, som använda koppar till förhydning, att få restitution af tullen, om de visa, huru de användt den importerade kopparn, man kunde ställa det så, att de jordbrukare, som använda majsen till utfodring, kunde få tullen ersatt genom utförselpremier. Huru detta lämpligast skulle ordnas, vet jag icke. Men jag har den uppfattningen, att, då saken en gång blifvit bragt på tal, det icke finnes något tvifvel om, att frågan skall kunna lösas. Jag är för min del öfvertygad, att, som saken nu ligger och då frågan en gång blifvit bragt å bane, den småningom skall mogna.

Detta är den ställning jag intagit, då jag inom utskottet deltagit

i början af debatterna i denna fråga. Då jag icke varit med om slutet af dessa debatter, har jag intet yrkande att göra.

*Angående
tullen för
omalen majs.
(Forts.)*

Herr Jansson i Krakerud: Äfven jag ber att få tillkännagifva, att jag icke deltagit i utskottets behandling af denna fråga, likasom ej heller i behandlingen af frågan om fläsktullen. Äfven jag ber att få nämna detta, då icke heller mitt namn i betänkandet n:o 15 blifvit infördt bland dem, som icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet. Emellertid förekommer vid betänkandet en reservation af den suppleant, som inträdt i mitt ställe, hvilken reservation vittnar om att mina åsikter i alla fall äro fullständigt bevakade i detta betänkande.

Jag begärde egentligen ordet med anledning af ett yttrande af en ärad kamrat i utskottet från skånebanken. Jag tänkte, då jag hörde hans resonnement i denna fråga, att det var rent förvånande, att en jordbrukare kunde taga upp frågan på det sätt han gjorde. Först talade han om, att vi importera en myckenhet majs — jag hörde icke icke alls siffran — och att största delen deraf användes till bränvinsbränning. Jag tänkte, när jag hörde detta, att han med anledning deraf, att det redan användes så mycket majs vid brännerierna, skulle yrka bifall till skrifvelseförslaget, ty då skulle man derigenom kunna få Kongl. Maj:t att utreda frågan, så att man kunde lägga hinder i vägen för en alltför vidsträckt användning af majs i detta fall. Men i stället sade han, att det icke var värdt att bry sig derom, utan att man borde låta dessa bränvinsbrännare bränna med majs, ehuru det hindrar dem, som odla potatis, att få sälja sin potatis till brännerierna. Är icke detta ett verkligen egendomligt resonnement?

Han nämnde också, att vi skulle kunna blanda majs med 10 procent i hvetet och förmala blandningen samt sälja den som hvete-mjöl. Ja, det är verkligen sant, att detta kan gå för sig, men då är det en förfalskad vara, och vi ha ju kemister snart sagdt öfver hela landet, och handlandena äro naturligtvis skyldiga att taga reda på, om de köpa eller sälja en förfalskad vara, annars går det på tok för både handlare och qvarnegare. Jag tror alltså, att här icke föreligger någon afsevärd risk för allmänheten.

Det föreligger dessutom mycket stora skäl för bifall till utskottets skrifvelseförslag, synnerligast derigenom, att jag icke kan finna annat än att alla jordbrukare måste förtjena derpå, ty, så vidt jag har mig bekant, odlar man åtminstone i mellersta Sverige ungefär dubbelt så mycket hafre som råg, och då kunna ju herrarne tänka sig, att en jordbrukare, som skördar till exempel 50 tunnor råg och 100 tunnor hafre, skulle kunna sälja hälften af sin hafre och köpa lika mycket majs, hvilket han, om man tar hänsyn till näringsvärdet, skulle få till halfva det pris, som betalats för den hafre han har sålt. Således skulle han få tullbeloppet på den hafre han säljer i förtjenst på att köpa majs, som icke vore belagd med 3 kr. 70 öre i tull.

*Angående
tullen för
ornalen majs.
(Forts.)*

Jag tror således, att om det lyckas att få in majs tullfri, så skulle det mycket väl uppväga såväl råg- som hvetetullen, ty jordbrukarne skulle få igen den minskade inkomsten å råg och hvetetullen genom att kunna sälja hafre till nära dubbla det pris, som majsen betingar, och då skulle de dessutom ha ett bättre foderämne. Det finnes väl ingen jordbrukare, som icke, när hösten kommer, sätter sig ned och beräknar hvad han skall köpa af foderämnen, och tager reda på, hvilka som äro billigast, och det är gifvet, att om han finge majsen för halfva priset, så vore den det billigaste, och då vore det stor förtjenst för honom att kunna taga den och sälja en dyrare vara, som han icke med samma fördel kan använda.

Jag tror således, att om man icke vore så fastbiten vid förut fattade meningar och besluten att, när man en gång sagt nej, också fortsätta att säga nej, utan i stället ville resonera förnuftigt, så skulle man inse, att majstullens borttagande skulle lända jordbruket till fördel.

Samme talare yttrade sig äfven om en stärkelsefabrikation der nere i det södra Sverige och sade, att det endast vore en tidsfråga, när man komme att använda majs i stärkelsefabrikationen. Ja, när det endast är en tidsfråga, vore det icke då bra att få frågan utredd, ty om man i alla fall blir tvungen att använda majs, hvad har man då för nytta af att behålla majstullen? Men om man finge majstullen upphäfd, så hade man å andra sidan den fördelen, att allmänheten finge köpa sin stärkelse till billigare pris. Jordbrukarne fingo derjemte köpa ett billigare foderämne och skulle sedan kunna sälja kött och fläsk till Norrland äfvensom till utlandet. Icke kan väl detta vara till skada för vårt land. Man får väl icke härpå svara: vi hafva vant oss att sätta potatis på en viss areal, och vi skola ovilkorligen hålla på dermed, om än hela landet går under, ty det bryr vi oss icke om. Vi måste ha betaldt för vår potatis, vi måste ovilkorligen få sälja vår vara. Jag tycker, att en sådan uppfattning är gammalmodig, och jag skulle önska, att Andra Kammaren började inse alla de fördelar, som landet skulle ha genom att få ändring häruti.

För att komma till något resultat är det emellertid klart, att man måste försöka att få till stånd en skrifvelse till Kongl. Maj:t, och med anledning deraf skall jag be att få yrka bifall till herr Fredholms reservation. Jag vet mycket väl, att det i alla fall icke i år kommer någon skrifvelse till stånd, emedan Första Kammaren redan bifallit utskottets betänkande. Men det har i alla fall icke så liten betydelse, om man finge en jernförelsevis stor majoritet i Andra Kammaren för en skrifvelse till Kongl. Maj:t, ty det kunde ju då hända, att Kongl. Maj:t med anledning deraf funne sig föranlåten att i alla fall taga upp frågan till ett kommande år.

Friherre von Knorring: Herr talman, mina herrar! Jag begärde ordet, när jag hörde en talare på hallandsbänken yttra, att

det finnes ett och annat, som står skrifvet i utskottets betänkande, men att man också kan finna ett och annat der, som icke står utskrifvet.

Angående
tullen för
omalen majs.
(Forts.)

Ja, jag erkänner, att det finnes något der, som är oskrifvet, men icke det, som han trodde sig finna.

En sak finnes nemligen, som är oskrifven i detta betänkande, beträffande hvilken alla med mig i hithörande frågor liktänkande för visso hysa samma uppfattning, och det är den, att om dessa tullar, som det nu är fråga om, — tullen på majs och flask — borttagas, så är dermed ett stort steg taget, som innebar, att endast ett mycket kort steg återstår för borttagandet af alla spanmålstullar, d. v. s. de skyddstullar, jordbruket i öfrigt har. Hvarför då, säger man? Jo, det är ganska naturligt. Ty jordbrukarnes intressen äro ofta skiljaktiga i fråga om jordbruksskyddet: det finnes nästan ingen jordbrukare, som kan säga, att alla jordbrukets skyddstullar för honom äro nyttiga. Det finnes flere provinser, der många jordbrukares intressen äro i hög grad berörda just af denna majstull och denna flasktull. Tagas dessa tullar bort, blifva nämnda jordbrukare naturligtvis ljumma i afseende på försvaret af de återstående skyddstullarne, och det är ganska naturligt; jag har för öfrigt hört det af flere personer, med hvilka jag talat om saken. Vi jordbrukare måste därför försöka att göra oss så solidariska som möjligt i afseende på försvaret af det jordbruksskydd, som vi nu hafva.

Jag förstår mycket väl, att man kan ha viktiga skäl för den åsigten, att skyddstullar för allt hvad jordbruksprodukter heter böra borttagas; man ser då hufvudsakligen på konsumenternas bästa. Men det må å andra sidan förätas oss, som äro producenter, om vi också se på *vårt* bästa. Märkvärdigt är emellertid, att lika verksam som man är, när det galler borttagandet af dessa tullar, lika overksam är man med afseende å borttagandet af industritullarne, dem vill man i sjelfva verket icke ta bort, äfven om man är mycket stor frihandlare. Nå, denna sak hör icke till den fråga, som nu föreligger, och jag skall därför icke närmare inlåta mig på densamma. Men jag har velat uttala mig på sätt som nu skett för att förklara, hvarför vi jordbrukare böra vara ganska ömtåliga, när det galler de båda tullar, som man nu ifrågasatt att taga bort.

Om man ytligt betraktar denna fråga angående majstullen, kau det förefalla som om den vore af den beskaffenhet, att borttagandet af densamma skulle vara synnerligt nyttigt för jordbrukarne i gemen. Men om man deremot skärskådar frågan närmare, tror jag man får lof att ställa sig litet skeptisk i detta hänseende.

Det säges, vill jag minnas, på ett ställe i utskottets betänkande, eller kanske det var i ett föregående bevillningsutskotts betänkande, som refererats här, att det kan vara ovisst, om icke borttagandet af tullen på majs skulle inverka skadligt i afseende på priset å de öfriga sådeslagen. Denna ovisshet synes mig böra vinna i styrka, då man tar i betraktande det förhållandet, att det icke är nu föreslaget att

*Angående
tullen för
omalen majs.
(Forts.)*

borttaga tullen på majsmjöl, utan att detta fortfarande skulle draga tull, hvilket, så vidt jag kan finna, skulle medföra en särskildt stor fördel för qvarnegarne. Det förefaller mig egendomligt, om denna kammare nu, i olikhet med hvad förhållandet varit förut, skulle ha blifvit synnerligt benägen att gynna dessa.

Det har förut blifvit uttaladt, att man kan uppblanda hvetemjöl med 10 procent majsmjöl, utan att det märkes. Äfven denna omständighet är af den beskaffenhet, att den i sin mån bör inverka på bedömandet af denna fråga.

Men den viktigaste delen af frågan är den, som direkt berör potatisodlarnes intressen, nemligen de potatisodlarnes intressen, hvilka afsätta sin potatis till brännerierna, hvilket eger rum i flera län i södra Sverige.

Nu säger man, att man borde undersöka, om det icke är möjligt att på något sätt hindra brännerierna att använda majs vid bränvinsbränning, eller åtminstone om icke en tilläggsafgift kunde bestämmas för att de skulle få göra det.

Ja, den saken har verkligen blifvit utredd af 1897 års bevillningsutskott, och denna utredning finnes anfordrad i detta betänkande. Jag tror, att densamma visat så pass mycket, att föga hopp verkligen finnes för att få införd en kontroll, som i detta hänseende är tillfredsställande.

För öfrigt tycker jag mig hafva funnit här under debatten, att det är just ingen, som håller på motionen, utan man anser, att något borde göras för att få majsfrågans förhållande till bränvinsbränningen fullt klarerad.

Slutligen kan man fråga sig: är det en mycket stor nytta, som Sveriges öfriga jordbrukare kunna uppnå genom borttagandet af denna majstull? Jag kan icke neka till, att det finnes en del, som skulle draga ganska stor nytta af att denna tull borttoges, ehuru jag tror, att man öfverdrifver saken ganska mycket. De stora svinuppfödarna skulle onekligen kunna producera sitt fläsk billigare, derigenom att de kunde få in majs tullfritt, men jag tror icke, att det skulle komma att gestalta sig på det sättet, som framhölls af en talare, att fläsk under sådana förhållanden skulle kunna skickas ifrån södra Sverige till Norrland i sådan myckenhet, att dess behof deraf skulle kunna blifva fyldt. Det tror jag knappast skulle blifva förhållandet, ty det fläsk, som produceras i Amerika och sedermera sändes till Sverige, produceras af flere orsaker så billigt, så jag kan aldrig tänka mig, att man skulle kunna uppnå samma produktionsbillighet här, äfven om majs skulle införas tullfritt.

Jag fruktar äfven, att man har den föreställningen, att svinen kunna allt ifrån deras födelse, ända tills de äro färdiga att slaktas, proppas fulla med majs. Nej, mina herrar, så är icke förhållandet, utan det är först under den senare delen af deras lefnad, som de hufvudsakligen kunna födas med detta foderämne. Förhållandet är sålunda, att majs icke ingår så mycket i svinfodringen, som man tror.

Vidare vill jag framhålla, att jag icke kan föreställa mig, att åtminstone dessa små svinuppfödare, som äro att räkna till hvad man kallar småbönder och torpare, komma att använda majs till foder åt sina svin. Och svinuppfödandet är, som bekant, en ganska utbredd näring i södra och mellersta delarne af Sverige bland mindre jordbrukare. Nej, får icke bonden och torparen använda det som växer på hans jord till svinföda, icke lärer han då använda majs. Skall han nödgas sälja den lilla hafreqvantitet han får och köpa majs, då tror jag att den vinst, som eventuellt skulle uppkomma genom majsens större näringsvärde, den skulle tagas af mellanhänderna och gå åt till frakterna.

Jag tror således, att man mycket öfverdrifvit betydelsen af majs som foderämne. Att tullfrihet å majs skulle kunna medföra ett uppsving i afseende å exporten af fläsk från Sverige till England, tviflar jag högeligen på. Men jag vill icke ge mig närmare in på den frågan, eftersom vi snart komma till den stora fläsktullfrågan.

En talare har framhållit med mycken klarhet, att Sveriges export i många hänseenden hade gått ned på de senare åren, hvarför handelsbalansen blifvit ogynsam. Det vet jag mycket väl, men det gäller för öfrigt icke allenast beträffande export af sådana varor, hvarom nu är fråga, utan äfven af ett och annat derjemte. Men detta sammanhänger i hög grad med den ofantligt ökade konsumtionen i vårt land. Icke kan man gerna anse det vara lämpligt, att, för att förbättra handelsbalansen, taga bort de skyddstullar, som finnas till förmån för det svenska jordbrukets produkter.

Då jag således har den uppfattningen, att det är lämpligast att låta denna majstull vara som den är, så kan jag icke annat än yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Jönsson i Färeköp: Herr talman, mina herrar! I den ort jag tillhör äro vi till största delen icke nog lyckliga att ega sådana jordbruk, som det talaren på hallandsbanken är i besittning af, utan tvärtom den magra jorden odlas hufvudsakligen af småbrukare.

Dessa äro, som förut antydts, för sitt uppehälle beroende af potatisplantering, och många af dessa ha liksom jag experimenterat med dessa saker i långa tider. Jag sjelf har varit med i 30 å 40 år och sålunda i verkligheten försökt mera än de som nu talat så rörande för oss, men hvilka kanske mest experimenterat på papperet.

Räknar man med dessa försök, som vi gjort, kan man väl i allt fall komma till något resultat.

Jag anser således, att om denna fråga skulle lösas på sätt motionären påyrkat, skulle så väl bränvinsbränningen som stärkelsefabrikationen öfvergå till en storindustri, hvilken, om den också icke komme att verka direkt skadligt för de mindre jordbrukarne, dock säkert icke skulle ens tillnärmelsevis vara dem till samma nytta som nu. Säkert är i hvarje fall, att för dålig jord potatisplantering

*Angående
tullen för
omalen majs.
(Forts.)*

*Angående
tullen för
omalen majs.
(Forts.)*

är oundgänglig, och denna skulle ju helt och hållet tillintetgöras, om majstullen borttoges.

Nu har man visserligen här talat om, att om man toge bort majstullen, skulle man också införa högre skatt på brännvin, som tillverkas af majs. För min del tror jag emellertid, att vi böra försöka ordna denna sak först, innan vi tänka på att taga bort majstullen.

Jag skall emellertid icke upptaga kammarens tid längre, utan endast yrka bifall till utskottets hemställan och afslag å motionen.

Herr Eriksson i Bäck: En af de föregående talarne, herr Almqvist, anmärkte mot mig, att jag i motiveringen till en föregående motion i ämnet omnämnt, att borttagandet af majstullen naturligtvis borde föranleda förbud för bränvinstillverkning af majs. Det är sant, att jag då anmärkte detta i motiveringen, men något yrkande derom framstälde jag emellertid icke heller i denna motion.

Vidare anmärkte han, att jag i år icke föreslagit borttagande af tullen å malen majs, utan endast inskränkt mig till omalen. Jag vill säga denne talare, att jag verkligen icke hyst den ringaste förhoppning om att bevillningsutskottet skulle tillstyrka min motion, och att jag därför ansåg mig icke behöfva i min motion ingå på de förändringar i tulltaxan i öfrigt, som skulle blifva en följd af borttagandet af tullen på omalen majs. Men för den händelse bevillningsutskottet hade velat bifalla motionen, så vill jag erinra derom, att utskottet ju har motionsrätt, så att det varit oförhindradt att föreslå de åtgärder, som det ansett påkallas af ett bifall till motionen, hvar emot jag, som sagdt, då jag ej hoppades på bifall till min motion inom utskottet, ej ansåg mig ega någon anledning att ingå på dessa förhållanden.

De jordbrukare, som odla potatis och i synnerhet de, som odla sådan till afsalu till brännerierna, klaga nu öfver, att de skulle alldeles gå under, om majstullen borttoges eller förändrades. Dessa vill jag då erinra om det faktum, som jag äfven vidrörde i mitt förra yttrande, nemligen att under de sista 20 åren före år 1898 potatisodlingen för försäljning till brännerier i betydlig mån och konstant nedgått, så att den vid sistnämnda tidpunkt minskats med ungefär $\frac{3}{5}$, och det synes mig därför, som om dessa potatisodlare i alla händelser borde göra sig beredda på, att den dag icke är långt aflägsen, då de icke vidare hafva några utsigter att åtminstone i nämnvärd mån få afyttra potatis till brännerierna.

Jag skulle ju för min del naturligtvis kunna vara fullt tillfredsställd med herr Fredholms reservation och det skrifvelseförslag, hvaren utmynnar, och det skulle heller icke förvåna mig, om något hvar af kammarens ledamöter skulle finna mera behag i denna reservation än i min motion. Skulle nemligen en blifvande utredning, vare sig den kommer till stånd med eller utan en begäran från Riksdagens sida, verkligen visa, att ett borttagande af majstullen icke skulle komma att i väsentlig mån inverka menligt på potatisodlingen,

och att man kan åstadkomma en verksam kontroll för att öfvervaka, att icke majs användes till bränvinsbränning, eller, för att uttrycka mig kortare, att bränvinsbrännarne finge betala tull för den majs, som de använda för tillverkning af bränvin, då komma ju icke potatisodlarne i sämre ställning än förut och då borde väl ingen ha något emot majstullens borttagande. Af hvad jag nu yttrat kunna herrarne förstå, att det endast är principiella skäl, som göra, att jag yrkar bifall till motionen och att jag eljest mycket väl skulle kunna vara tillfredsstäld med herr Fredholms reservation.

Angående
tullen för
omalen majs.
(Forts.)

Herr Fredholm: Då en talare på södermanlandsbänken för kammaren återupprepade nästan alla de skäl, som förut anförts för bibehållande af tullen på majs, begärde jag ordet för att få tillfälle att erinra om hvad som förut anförts *emot* denna tull, på det att de af kammarens ledamöter, som förut icke tagit del af debatterna om denna fråga, icke skola finna sig föranlätna att anse skälen för tullens bibehållande allt för tungt vägande.

Först anförde talaren, att han befarade, att, om majstullen afskaffades, priset på våra vanliga sädesslag skulle blifva lägre. Detta kan jag icke inse kunna ifrågakomma, ty dessa sädesslag konkurrera ju alls icke med majsen, med undantag af hafren, som är tullfri, och hvarå priset bestämmes icke af konsumtionen inom landet, utan af priset på världsmarknaden. Vidare vidrörde talaren befarade svårigheter af att bibehålla tullen å malen, men icke å omalen majs. Nu vill jag visst icke göra anspråk på, att herrarne utan vidare skola tro, att han har orätt och jag har rätt, om jag har en annan uppfattning, ty med dylika argument öfvertygar man ingen, men jag vill erinra herrarne derom, att land sådana som Tyskland, Österrike och Belgien icke hyst den ringaste farhåga för att bibehålla tullen på andra sädesslag, men göra majsen tullfri eller åsätta den en lägre tull, liksom de genom olika tullsatser å malen och omalen majs visat sig icke heller i någon mån dela de af talaren uttryckta farhågorna i sådant hänseende. Och när dessa stora och protektionistiska samt på tullområdet särskildt kunniga länder icke hyst några betänkligheter mot att vidtaga sådana åtgärder, som vi önska hos oss införda, vore det väl då bra besynnerligt, om vi icke också här i landet skulle kunna undgå de af talaren förmenta menliga verkningarne.

Hvad beträffar den år 1897 verkställda utredningen om att det skulle vara omöjligt att kunna göra ett förbud mot bränvinsbränning af majs effektivt, så berodde detta helt enkelt derpå, att man då icke gjorde någon skilnad på malen och omalen majs. Det är ju nemligen antagligt, att så länge det tillåtes använda malen råvara för bränvinstillverkning, skola bränvinsbrännarne, då de hafva tillgång till ett så utmärkt och billigt råämne som majs, blanda in sådan i malen form bland den öfriga malna säd, som användes, och någon betryggande kontroll torde näppeligen i detta hänseende kunna åstadkommas. Men om man i likhet med mig vill förbjuda användandet

*Angående
tullen för
omalen majs.*
(Forts.)

af malen säd för bränvinsbränning, då erbjuda sig i detta afseende icke längre några svårigheter, ty då det endast gäller omalen säd, kan hvilken kontrollör som helst taga reda på, huruvida majs användes eller icke, hvarigenom man är i stånd att belägga majsen med en särskild tillverkningskatt.

Vidare yttrades, att majs var ett dåligt foderämne och att det icke hade någon betydelse för de små svinuppfödarna. Gent emot detta påstående vill jag framhålla, att när majs före år 1888 var tullfri och därför kunde fås för billigt pris, använde små torpare majs att föda upp sina grisar med.

Det är för öfrigt just med hänsyn till allt detta jag velat, att det nya jordbruksdepartementet skall åstadkomma en fullständig utredning, så att vi icke vidare behöfva stå här och utbyta meningar derom, hvilket väl icke lär öfvertyga någon.

Vidare omnämnde talaren sina farhågor för det protektionistiska systemets fortbestånd, om en eftergift, sådan som denna, skulle göras till förmån för en klass af jordbrukarne och icke för de öfriga. Det protektionistiska systemet hvilat nemligen enligt hans mening på den grund, att alla de små intressena icke kunna förenas till ett enda stort protektionistiskt, om icke allas intressen blifva tillgodosedda. Jag vill icke förneka, att han, så som förhållandena nu gestaltat sig, kan ha rätt härutinnan. Sådan är nemligen utvecklingen af det protektionistiska systemet. I dess början, då det startade, betonade man deremot kraftigt, att de små intressena finge underordna sig för det hela. Man åsyftade då endast det stora helas fördel. Men dessa små, som då ickeingo vara med och njuta fördelarne af systemet, de träda nu fram och vilja också blifva tillgodosedda, och nu förändrar man praxis på det sätt, att man skall söka förena alla de små intressena under en hatt. Detta är emellertid ett mycket svårt konststycke, som blir svårare för hvarje dag som går, och det torde också blifva på denna stöttesten, som, såvidt jag kan se, hela lasset en gång skall stjelpa.

Herr Henricson: Det kunde vara frestande att upptaga till bemötande åtskilligt af hvad här sagts, men jag skall icke upptaga kammarens tid dermed. Denna tull verkar hämmande på smör-
exporten, försvårar, ja, nästan omöjliggör exporten af fläsk och kött utan att på ringaste sätt gagna landtbruket, och af dessa skäl anser jag mig såsom intresserad landtbrukare pligtig att rösta för afslag å utskottets hemställan och bifall till motionen.

Herr Holmgren i Varnhem: Herr talman, mina herrar! Det var en gång en framstående konstnär i Atén, som hade förfärdigat en bild af vishetens gudinna och som blef föremål för kritik, och en mycket skarp kritik af en skomakare. Då tillropade denne konstnär skomakaren: »skomakare blif vid din läst!» Så kunde också mången för visso ha skäl att tillropa mig, då jag yttrar mig i denna

fråga, som ju rör näringslivet. Men jag vill fästa uppmärksamheten på, att liknelsen i så fall är något haltande, ty det protektionistiska systemet är icke något konstverk, och jag är heller ingen skomakare.

*Angående
tullen för
omalen majs.
(Forts.)*

Hvad som föranlett mig att uppträda i denna fråga är mångfaldiga kommittenters bestämdt uttalade önskan, innan jag reste till denna riksdag. Jag besöktes då af många kommittenter, hvilka alla voro rättrogna protektionister, och de stälde till mig den frågan: huru är det möjligt, att Riksdagen, som måste vara sammansatt af de förständigaste, intelligentaste och för landets utveckling mest intresserade personer, huru är det möjligt, att de kunna pålägga en tull å majs, som är egnad att rent af strypa jordbruket och dess binärningar och som icke är till någon nytta?

Jag kunde icke fatta detta till en början och trodde icke, att frågan var af så stort omfång och så stor betydelse, men jag ansåg mig dock förpligtad att sätta mig in i frågan, då många andra, alla mycket rättrogna protektionister, yttrade detsamma. Mina kommittenter tillfrågade mig på samma gång, om jag var protektionist eller frihandlare, och jag svarade dem, att jag nog var protektionist, men att jag t. ex. ville hafva tullfrihet på vatten, solljus, frisk luft, sundt förnuft och andra nödvändighetsvaror. Och mina kommittenter sade då, att tullfrihet å majs var ett alldeles oundgängligt vilkor för att det svenska jordbruket icke skulle gå under. Vid sådant förhållande, herr talman, mina herrar, har jag ansett mig böra vika för erfarenheten, ty då saken sjelf talar, då måste till sist all motsägelse tystna. Icke tänker jag heller på att vilja inlåta mig i någon principiell tvist med dem, som för systemets skull nu hålla på tullen å majs, ty det skulle förhålla sig på samma sätt, som när man hamrar på spikar uti en envis materia, att ju mer man slår på dem, desto djupare tränga de in.

Till sist ber jag att få påpeka, hvilket skäl utskottet har haft — och detta kan sägas vara hufvudskälet — för afslag å motionen, och det är detta: »För att Riksdagen nu skall inlåta sig på någon ändring i någon af dessa tullsatser, måste enligt utskottets åsigt förefinnas synnerligen viktiga och i näringslivet djupt ingripande orsaker.» Under denna aftons diskussion har dock på det mest eklatanta sätt ådagalagts, att verkligen så »synnerligen viktiga och i näringslivet djupt ingripande orsaker» föreligga för borttagande af denna tull, att man måste gifva sig inför dessa öfverbevisande sanningar. Och då jag känner mig af dem öfvertygad, skall jag, med all respekt för utskottet och dess motsatta mening, tillåta mig, herr talman, att yrka bifall till den af herr Fredholm med flere föreslagna skrifvelsen till Kongl. Maj:t.

Friherre Barnekow: Herr grefve och talman! Mina herrar! Jag hade verkligen icke ämnat att yttra mig i afton, då jag så många gånger inom Riksdagen deltagit i tullstriden, men jag kan icke underlåta att ändå nn säga några ord. Jag är, om jag icke miss-

*Angående
tullen för
omalen majs.
(Forts.)*

tager mig, representant för den valkrets, der de flesta brännerierna finnas och der de flesta svinen i hela Sveriges rike produceras. Under sådana förhållanden kan det väl icke vara underligt, om jag uppträder i denna fråga.

Här har i dag en talare yttrat, att utförseln af kreatur och exporten af spanmål nedgått. Ja, det skulle ju vara en ren fördel för Sverige, om så skett. Atminstone borde frihandlarne tycka det, ty de påstå ju, att det bevisar ökad välmåga, att landets konsumtionsförmåga växer. Samme talare yttrade emellertid också, att vi på senare tider exportera smör i större kvantiteter, hvilket väl äfven talar för landets stigande välmåga.

Här har vidare en talare talat om svinuppfödning, och han sade, att majs icke kan till någon större kvantitet ingå såsom foderämne för uppfödning af svin, ty den kan icke begagnas till föda åt svinen medan de äro små, utan först sedan de blifvit stora. Ja, hvad min erfarenhet om majsen såsom foderämne åt svin beträffar, är den alldeles motsatt. Jag har använt majs såsom föda åt grisarne, så fort som de kunnat förtära något, och först mot slutet af gödningen lades det in litet korn i födan, för att icke fläsket skulle blifva för löst. Och jag anser denna vara ett födoämne, som är både bra och billigt. Kommer man sedan till hästar, vill jag påstå, att, så länge majsen var tullfri, den var, i förhållande till sitt pris, ett särdeles godt foderämne för dessa. Det fins icke något bättre för arbetshästar. Gå vi vidare till höns och andra fjäderfän, får jag säga, att jag för min del icke vet något bättre kraftfoder åt dem än majs. Denna är såsom kraftfoder det billigaste. Hvad slutligen beträffar foder åt nötkreatur, kan äfven i detta fall majs med fördel användas.

Hvad nu angår majsens användning till bränvinstillverkning, vill jag påpeka, att brännerierna i min hemtrakt i år nästan uteslutande bränt bränvin på majs, och de hafva gjort förtjenst derpå, oaktadt densamma är så dyr, som nu är förhållandet. Till följd häraf hafva emellertid potatisodlarne blifvit alldeles förtviflade, emedan de icke fått sälja sin potatis. Det har också händt, att dylika personer kommit till mig och sagt: »Att ni riksdagsmän icke göra något för detta. Det är ju alldeles förfärligt, att här odla vi potatis, men vi kunna icke bli af med den. De köpa den icke en gång till att bränna bränvin af den.» Det är ock faktiskt, att om icke potatisodlarne i Skåne hade haft stärkelsefabrikerna till afnämare, skulle det hafva varit olyckligt stäldt för dem.

Under den stora tullstriden kom en gång en person i min hemtrakt och frågade: »Huru kunde ni i Riksdagen sätta tull på rågen? Vi hafva ingen råg att sälja.» Ja, svarade jag, om de andra jordbrukarne icke fått tull på rågen, så hade ni icke kunnat få tull å majsen, och om ni icke få tull å majs, så kommer det att inverka på potatispriset. Han förklarade då, att han önskade bli af med potatisen, och att rågen gerna kunde få vara billig, blott potatisen vore dyr. Ja, så der vexla åsigterna hos jordbrukarne; och jag håller

med den talare från protektionistiskt håll, som sade, att vi tullvänner äro tvungna att hålla tillsammans, och att vi icke få vara ensidiga i detta fall. För min personliga del är jag också öfvertygad derom, att ställer man så till, att majsen blir tullfri, kommer protektionismen att förlora många af sina vänner, åtminstone å den trakt, der jag är bosatt, ty der är detta en fråga af mycken stor betydelse för befolkningen.

*Angående
tullen för
omalen majs.
(Forts.)*

Huru skall man då göra? Jo, anser jag, man borde gå med på den af herr Fredholm tillämnade skrifvelsen, såvida den skulle medföra det resultat, som afsetts med densamma. Hvad säger nu herr Fredholm i sin skrifvelse? Jo, han begär, att Kongl. Maj:t skall verkställa utredning, om icke de hinder, som förefinnas mot att borttaga eller högst väsentligt nedsätta tullen å majs, skulle kunna undanrödjas, särskildt hvad bränvinstillverkningen beträffar, genom ändrad lagstiftning.

Ja, det kan jag försäkra herrarna, att, om så kunde ske och om befolkningen i min hemtrakt ändock kunde få sälja sin potatis, så skulle de icke vara så rädda för att få majsens tullfri.

Sjelf har jag i år inköpt majs just såsom födoämne åt svinen, och många mindre jordbrukare hafva kommit och begärt att äfven få vara med derom för att gifva åt sina grisar, och detta oakadt majsens är så dyr som den nu är.

Af de skäl jag nu anfört skulle jag kunna vara med om att yrka bifall till skrifvelseförslaget. En talare på skånebanken, som talade före mig i frågan, kom till ungefär samma resultat, som jag, om jag icke missminner mig, nemligen att han gerna skulle kunna vara med om en skrifvelse för att vinna ett mera omfattande resultat, men att han för närvarande yrkade bifall till utskottets förslag. Jag skulle nu, som sagdt, kunna yrka bifall till skrifvelseförslaget, men gör för närvarande intet yrkande.

Häruti instämde herr *Törnqvist*.

Grefve Hamilton: Herr talman! Jag kan icke underlåta att säga några ord med anledning af den siste ärade talarens yttrande i anslutning till en föregående talares anförande här i afton. Är det då icke för oss i denna kammare ytterligt nedsättande, att vi kommit derhän, att viktiga, för fosterlandet viktiga angelägenheter icke längre afgöras efter sakens innebörd, utan med hänsyn till behöfligheten af att sammanhålla ett visst politiskt parti. Hvarthän skola vi komma, mine herrar, om vi slå in på den vägen? Jag kan icke neka till, att när jag hörde dessa herrar tala, såg jag också dessa herrar sänka sina blickar mot golvet. Och man må ju icke undra derpå. Men herr friherre Barnekow och herr friherre von Knorring, jag undrar, om vi behöfva vara så rysligt rädda för partiets upplösning. Jag minns, när samma herrar stodo och talade precis på samma sätt som nu i fråga om tackjernstullen. De sade då, att

*Angående
tullen för
omalen majs.
(Forts.)*

om denna tull toges bort, så ramlade också hela det protektionistiska systemet. Denna tull togs emellertid bort, men systemet står dock kvar ännu i dag. Nej, skall det verkligen blifva möjligt att en gång få slut på tullstriden, är första vilkoret derför, att vi få pröfva frågorna efter saksäl och icke från de synpunkter, som de politiska ledarne behöfva för att drifva sitt spel med sina marionetter.

Friherre Barnekow: Herr grefve och talman, mine herrar! Med anledning af den siste talarens yttrande, skall jag be att få säga några ord till honom. Sverige är, såsom vi alla veta, ett land af stor utsträckning och intressena i landet äro mycket olika. Jag ber att härvidlag få påpeka, att det finnes t. ex. en jagstagda, hvilken svårligen kan vara lika för hela Sverige. Ty i Skåne lämpar sig icke samma bestämmelser i afseende å jagt som t. ex. i Norrland, så ock äfven hvad jordbruket beträffar.

I ett land af så stor utsträckning som Sverige, der intressena äro så olika, är det derför nödvändigt att man i mer eller mindre mån söker sammanföra intressena. Och om många enskilda intressen sammanföras, kan det blifva ett helt.

Det är gifvet och säkert, att i detta land med dess olika, särskildt jordbruksförhållanden måste man jemka ihop sina åsigter, ty om den ene vill ett och den andre ett annat, kan man icke stifta några lagar i detta land.

Herr Persson i Rinkaby: Herr talman! Det var en talare på vermlandsbänken, som rigtade några anmärkningar mot mitt anförande i denna fråga och sade, att man bör taga sakerna sådana som de föreligga. Vi hade nu så länge stått på den gamla ståndpunkten, att vi kunde intaga en ny. Ja, det är alldeles riktigt ur en synpunkt sedt, men ur en annan tror jag icke, att det är så alldeles riktigt att taga det första möjliga, som är till hands, innan man får pröfva det. Han nämnde äfven, att man icke skulle komma med förutfattade meningar. Jo, i en fråga som denna är det enligt mitt förmenande nödvändigt. Man kan icke rimligtvis votera i en sak, der man är så komplett okunnig som denne talare, att döma efter hans yttrande, måste vara. Han hade ju icke den ringaste erfarenhet om, huru majs kunde användas; det måste han i sitt anförande vidgå. Ändå tyckte han, att man borde taga bort denna tull. Ungefär samma mening ville herr grefve Hamilton förfäktat: det är beklagligt, sade han, att man skall hålla på denna tull endast och allenast för systemets skull. Ja, det må vara riktigt, om man ser saken från den sidan. Men ser man saken från en annan synpunkt, finner man, att man ej kan lemna å sido intresset för en så stor del af vårt land som Skåne blott och bart för att rifva sönder systemet. Må det gerna falla, men jag vill ej bidra dertill genom uraktlåtenhet att bevaka de intressen, som röra hufvudnäringen i vår provins. Den provinsen bidrager till statskassan med så stora belopp, att den väl

kan hafva rätt att få sina kraf beaktade i en sådan sak som denna, helst när det lärer till fromma för landet i dess helhet. Jag undrar, huruvida herrarne skulle blifva tillfredsställda, om denna motion utan vidare bifölles och såsom en följd deraf bränvin i öfverflöd komme att tillverkas. Innan en förändring af majstullen bestämmes, måste enligt mitt förmenande först bränvinslagstiftningen undergå förändring. Ett skrivelseförslag i sådant syfte, således af långt större omfattning än detta, skulle jag, som sagdt, kunna vara med om; men mer än betänkligt synes det mig vara att taga det första möjliga endast för att förstöra systemet.

*Aggden
tullen för
omalen majs.
(Forts.)*

Friherre von Knorring: Jag begärde ordet med anledning af den ärade talarens på stockholmsbanken senaste anförande. Han fann det så besynnerligt, att vi jordbrukare, på det sätt han anförde, ville upprätthålla systemet. Jag ber då att få erinra dem af herrarne, som deltog i den förra riksdagen, om hvad som inträffade vid den politiska rösträttsfrågans behandling. Flere talare uppträdde då i denna kammare — jag minnes särskildt några — och förklarade, att de ej voro tillfredsställda med det af herr von Friesen framlagda förslaget — de ville nemligen icke ha ett förmögenhetsstreck — men ändå sade de sig skola rösta för detsamma, naturligtvis för att sammanhålla de rösträttsvänlige. Sådana ställningar och förhållanden äro ju ingalunda sällsynta äfven med afseende på många andra frågor.

Öfverläggningen var härmed slutad. Herr talmannen gaf proposition på de derunder framställda yrkandena, nemligen 1:o bifall till utskottets hemställan, 2:o, afslag derå och bifall i stället till den i ämnet väckta motionen, och 3:o afslag å utskottets hemställan och bifall i stället till den af herr Fredholm afgifna reservationen; och fann herr talmannen den förstnämnda propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes likväl, i anledning hvaraf, och sedan till kontraposition antagits bifall till det under 2:o omförmälda yrkande, nu uppsattes och anslogs följande af kammaren godkända voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i förevarande utlåtande n:o 14, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med afslag å utskottets hemställan, bifallit den i ämnet väckta motionen.

Voteringen utföll med 85 ja, men 110 nej; och hade kammaren alltså fattat beslut i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Angående
tullen för
icke rökt
fläsk.

§ 3.

Härefter föredrogs bevillningsutskottets betänkande n:o 15, i anledning af väckta motioner om tullfrihet för icke rökt fläsk.

Förslag om upphäfvande af tullen å icke rökt fläsk hade framstälts i tre motioner, nemligen motionerna n:o 14 inom Första Kammaren af herr *J. P. Dahlberg* samt motionerna inom Andra Kammaren n:o 50 af herr *A. Hedin* och n:o 116 af herr *S. J. Kardell* jemte fjorton andra af kammarens ledamöter.

I förevarande betänkande hemställde utskottet, att Riksdagen måtte, med afslag å ifrågavarande, af herrar *Dahlberg*, *Hedin* och *Kardell* m. fl. väckta motioner, besluta, att nu gällande tullsats å icke rökt fläsk måtte bibehållas oförändrad.

Reservationer hade anmälts:

af herr *J. H. G. Fredholm*, som hemställt, att Riksdagen måtte, med afslag å hvad bevillningsutskottet i nu föreliggande punkt hemställt, nedsätta tullen å fläsk, andra slag, till det belopp, hvarmed den före år 1896 utgick, eller till 10 öre för kilogram;

af herrar *J. Bromée* i Billsta, *S. M. Olsson* i Sörnäs och *L. Dahlstedt*, hvilka påyrkat, att herrar *Kardells* m. fl. motion måtte bifallas, samt att tulltaxerubriken fläsk sålunda måtte i tulltaxan upptagas på följande sätt:

Fläsk:

rökt	1 kilogram 0: 30
andra slag	fritt;

af herr *H. Eriksson* i Elgered, som ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till de föreliggande motionerna om tullfrihet å fläsk, andra slag, samt:

af herrar *J. A. Lundström* och *E. F. W. Meyer*.

Sedan betänkandet blifvit föredraget anförde:

Herr *Lundgren*: Herr talman! Mina herrar! Den tullsats, hvarom fråga är i nu föredragna utlåtande, spelar enligt min öfvertygelse ej den afgörande roll för den svenska produktionen, som man velat tillägga densamma; i motsatt fall skulle jag ej tillåta mig att göra det yrkande jag nu ämnar framställa. Jag har så mycket större skäl till denna uppfattning, som den motivering utskottet för sin hemställan anfört är minst sagdt mycket svag.

Utskottet säger: »Anledningen till den ökade införseln måste utan tvifvel sökas i den omständigheten, att konsumtionen af fläsk inom landet under de senare åren betydligt ökats.» Ja, det är utan

tvifvel riktigt. Men i så fall skulle väl verkan också hafva blifvit den vanliga, då efterfrågan ökas, nemligen att priset stigit till producenternas förmån och sålunda icke tull behöfts för att på konstlad väg fördyra varan.

Vidare säger utskottet, att det amerikanska fläsket, såsom varande torrsaltadt och af större fetthalt än det svenska, föredrages af en del af befolkningen inom de norra delarne af landet. Men detta är ett förhållande, som existerat före tullens tillkomst. Importen till trakterna norr om Stockholm har uppgått till fullt ut $\frac{3}{4}$ af totalimporten, och varans fördyrande genom tullsatsen har icke lemnat den dermed afsedda fördelen åt producenterna i södra Sverige.

Vidare menar utskottet, att den stora fraktkostnaden från de södra delarne, der fläskproduktionen hufvudsakligen eger rum, ytterligare försvårar konkurrensen inom Norrland med det amerikanska fläsket. Det är väl ett skäl, som det är något svårt att förstå sig på, enär ju frakten från Amerika lär vara något större än frakten från Skåne till norra Sverige. Följaktligen skulle ej det svenska fläsket ha svårt att konkurrera med det amerikanska, om det icke vore annat än frakten det berodde på.

Utskottet tillägger: »Men inom de mellersta och södra delarne af landet torde deremot efter den införda tullförhöjningen en ökad afsättning hafva vunnits för den svenska varan». Utskottet gör rätt i att yttra sig med en viss försigtighet: »torde hafva vunnits.» Ty under åren 1894 och 1895, då tullen å fläsk var endast 10 öre per kilogram, utgjorde importen till hamnarne vid svenska kusten från Norrköping till Halmstad resp. 600 och 430 tons, då deremot 1898 importen till samma del af landet uppgick till 1,200 tons. Den högre tullen har således icke kunnat förekomma en ökad import, och alltså kan man ej säga, att det med tullens höjande afsedda ändamålet vunnits.

Ytterligare förklarar utskottet, att priset å fläsk å den utländska marknaden i följd af öfverproduktion särskildt i Danmark betydligt sjunkit. Men om man tager kännedom om de af landtbruksstyrelsen publicerade berättelserna från den engelska marknaden, finner man, att detta påstående ej är så alldeles riktigt. Priset i England var nemligen 1898 92 öre, 1897 92 $\frac{1}{2}$ öre, 1896 76 öre och 1895 80 öre, allt per kilogram. Således har icke priset i England, dit den svenska exporten till stor del öfver Danmark går, fallit, såsom utskottet antagit, och detta i trots af att totalexporten till England år 1898 var öfver 100 millioner kilogram och år 1897 40 millioner kilogram större än år 1896.

Deremot är det icke rätt att, såsom skett i en här utdelad broschyr, jemföra den svenska exporten med den danska, utan att taga hänsyn till att den svenska exporten till stor del går öfver Danmark. Det är tydligt, att, då varan exporteras först från Sverige till Danmark och sedan derifrån till England, den svenska exporten inräknas i totalsiffrorna både i Sverige och i Danmark, och det kan sålunda ej vara rätt att grunda en jemförelse på dessa siffror.

*Angående
tullen för
icke rökt
fläsk.
(Forts.)*

Angående
tullen för
icke rökt
fläsk.
(Forts.)

För minskningen af Sveriges export kunde nog äfven andra skäl anföras. Emellertid är det ett faktum, att den svenska exporten, deraf åttio procent går från Malmö, Landskrona och Helsingborg samt återstoden från Göteborg, sedan tullen här bestämts till tjugu öre per kilogram, högst väsentligt minskats, oaktadt på den engelska marknaden betalats ända till trettio öre per kilogram mera för det svenska än för det amerikanska fläsket.

Vid sådant förhållande kan jag icke finna annat, än att, den gällande införseltullen på fläsk varit till skada för den inhemska produktionen genom att fördyra en vigtig konsumtionsartikel. Och då jag ej kan tro på befogetheten af de farhågor, som här uttalats för att ändring i fråga om tullen på majs skulle vålla en för många obehaglig rubbning i det nu rådande protektionistiska systemet, skall jag, herr talman, yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till den af herr Bromée med flere afgifna reservationen.

Herr Fredholm: Herr talman! Man torde erinra sig, att, då tullen å fläsk år 1896 förhöjdes, beslutet om tullförhöjningen föregicks af en ganska lång diskussion här i kammaren, och det framhölls dervid från deras sida, som voro angelägna att få ökad tullskydd, att om man blott finge ett sådant, skulle man vinna stora fördelar för den inhemska fläskproduktionen. Man skulle derigenom kunna förhindra införseln af amerikanskt fläsk, man skulle, som man sade, lära norrländingarne att äta småländskt fläsk. Å andra sidan förklarade de, som ej trodde härpå, att det amerikanska fläsket vore en helt annan vara än det svenska och att man således ej skulle vinna det mål, som man eftersträfvade och trodde sig kunna med ökad tullskydd vinna.

Nu har det af den erfarenhet, som sedan dess vunnits, visat sig, att de förhoppningar, som sålunda uttalades, blifvit fullständigt grusade. Ty långt ifrån att det eftersträfvade målet uppnåtts, har importen ökats i stället för att minskas, och i stället för att utförseln skulle befrämjas, har den minskats. Detta erkänner också utskottet med uttryckliga ord i början af sin motivering. »Väl har», säger utskottet, »införseln af fläsk under de senare åren ej obetydligt ökats», — det der lilla »ej obetydligt» har användts för att icke behöfva erkänna, att införseln ökats i stor skala — »under det utförseln deremot minskats.»

Anledningen härtill säger utskottet vara just precis hvad man sade år 1896, men som då af tullvännerna förnekades, eller att det amerikanska fläsket är en helt annan vara än det svenska. Nu tillägges ännu ett argument, hvarför man misslyckats, det nemligen, att fraktkostnaden från de södra delarne af landet till Norrland försvårar konkurrensen. Detta sistnämnda skäl kunde man väl hafva hittat på 1896 och ej behöft fundera fyra år för att visa, att det ej berott på att tullen höjts, utan på andra omständigheter, att man icke vunnit det mål man eftersträfvat.

Utskottet säger vidare, att exporten minskats, därför att priset å fläsk på den utländska marknaden sjunkit. Hvarifrån utskottet fått denna upplysning vet jag ej. Men så vidt jag kunnat döma af uppgifterna om fläskomsättningen i England, så framgår deraf, att priset på fläsk derstädes från början af 1890-talet visserligen alltjemt nedgått till början af år 1896, (den lägsta noteringen var år 1895), men sedan dess hafva prisen höjts. Detta oaktadt har utförseln af svenskt fläsk till England från och med 1896 minskats, under det Danmark samtidigt ökat sin utförsel af fläsk till England. I samband härmed torde böra omförmlas, att man i de engelska handelsberättelserna anmärker, att qvantiteten prima svenskt fläsk, som införts till England, minskats, och att införseln till större del än förut bestått af sekunda fläsk, samt att denna omständighet inverkat högst menligt på det svenska fläskpriset. Det är nemligen en högst betydlig skilnad i pris emellan prima och sekunda fläsk, och om man med vårt sekunda fläsk skulle söka konkurrera med det amerikanska fläsket, blefve detta en mycket dålig affär. Orsaken till att vår export till England aftagit såväl i qvantitet som kvalitet tillskrifver man den omständigheten, att vi icke hafva tillgång på majs till utfodring. Detta är orsaken, hvarför vi ej kunna producera fläsk med större fetthalt, hvarmed jag ej velat hafva sagdt, att det behöfver vara så stor fetthalt i det fläsk, som vi exportera till England som i det amerikanska fläsket, utan endast större, än hvad nu vanligen är fallet. Följden häraf har blifvit, att under det vi vid den tid, då tullförhöjningen egde rum, hade nio exportslagterier här i landet, hade sedan tre blifvit nedlagda i slutet af 1897. Jag vet ej, huru många vi hafva nu, men jag föreställer mig, att de, som äro kvar, hvarken äro många eller producera mycket. Jag vill icke säga, att detta ledsamma förhållande är en verkan af tullförhöjningen, men hvad det bevisar är, att tullförhöjningen icke haft den verkan med afseende på upphjelpandet af den inhemska näringen, som man förutsade.

Och då den ej kunnat uträtta detta, hvad har den då haft för verkan? Jo, att genom fläskets fördyrande förskaffa statsverket ökade inkomster från en klass medborgare, som minst är i tillfälle att betäcka de stora utgifter, som under de senaste åren utkräfts af statskassan. Detta är — jag vill ej säga hvad jag tänker, men jag kan åtminstone säga — att det icke är rätt. Hade man lyckats att genom det ökade tullskydd, som infördes 1896, vinna det målet, att fläskproduktionen här i landet vunnit framgång, så skulle jag icke hafva haft så mycket att anmärka mot att tullen fördyrade fläsket för arbetarne. Men när detta ändamål icke vunnits, utan man begagnar sig af tullen endast för att pressa ut skatter af det fattiga folket, som redan förut är ytterst betungadt af konsumtionsskatter, så kan jag icke underlåta att uttala min förkastelsedom öfver ett sådant system. Det var icke heller ett sådant system, Riksdagen ville införa vid 1892 års urtima riksdag, då löften gäfvos om ett rättvisare ordnande af skattelagstiftningen, ett löfte, som ännu icke blifvit infriadt.

*Angående
tullen för
icke rökt
fläsk.
(Forts.)*

Angående
tullen för
icke rökt
fläsk.
(Forts.)

Herrarne kunna väl förstå, att jag under sådana förhållanden mycket väl skulle kunnat yrka tullfrihet å fläsk, men att jag icke gjort det, utan i stället endast yrkat på ett återförande af tullen å fläsk till hvad den var före 1896, beror derpå, att jag verkligen har intresse för det svenska jordbruket, och det är för den skull jag ej velat sätta ner tullen mer än till hvad den var före tullförhöjningen. Tullförhöjningen har ju visat sig vara resultatlös, och därför tjänar det intet till att bibehålla den.

Ett tungt vägande skäl, hvarför jag ej velat yrka tullfrihet å fläsk, har också varit, att jag trodde, att man genom att bereda jordbrukarne fördelen af billigare majs skulle kunna sätta dem i tillfälle att på så fördelaktigt sätt bedriva fläskproduktionen, att det inhemska fläsket skulle kunna uttränga det amerikanska från den svenska marknaden. Men då jag icke var öfvertygad om, att det skulle vara nog med att för vinnande af detta mål endast bereda dem tillgång till billigare fodermedel, så ansåg jag, att man borde bibehålla någon del af tullen för att, på samma gång billigare produktionskostnader åstadkommas, äfven genom tullskydd i någon mån motverka den utländska importen. Det var i sådant syfte jag skref min reservation.

Jag har emellertid blifvit sviken i dessa mina förhoppningar. Vi torde väl icke hafva någon utsigt att kunna bereda landets jordbrukare möjlighet att få billigare majs, och vid sådant förhållande skulle jag nu icke hafva något emot att taga bort tullen å fläsk helt och hållet. Men detta gick, som vi veta, icke förra året, och det är nog icke så säkert, att förhållandena i år äro så ändrade, att det nu skulle kunna gå bättre.

Jag skall emellertid för min del icke göra något yrkande, men kommer vid voteringen att följa dem, som yrkat tullfrihet å fläsk.

Herr Olofsson i Digernäs: Jag vill endast påvisa, huru olika denna fråga ter sig för olika delar af vårt land; uppe i Jemtland, som ju är midten af Sverige, ter sig frågan på ungefär följande sätt.

Sistlidne sommar hade vi mycket dålig skörd, och det fans hela socknar, som voro helt och hållet i saknad af frösäd för kommande år. Sådana svaga år veta vi af förut, och det är mången, som sparat för att kunna reda sig under ett eller annat missväxtår, men det finnes också många, som icke kunnat spara något, både bönder och torpare, och som därför icke ha frösäd för kommande vår, och dessa äro i vinter hänvisade till att i skogen hugga och köra timmer samt derigenom förtjena kontanter för att kunna till nästa år köpa frösäd. Detta är de jemtländska förhållandena.

Ser man deremot på de sydsvenska förhållandena, torde dessa te sig helt olika. Jag tror mig kunna antaga, att jordbrukarne der kunna bestämdt påräkna sina goda skördar och såmedelst föda sina svin.

Jag skall emellertid icke uppehålla kammaren längre, ty det

torde vara nog taladt i denna fråga, men jag har velat gifva uttryck åt hvad jag känner, ehuru jag är ny här i Riksdagen.

Jag yrkar bifall till herr Bromées reservation.

Friherre von Knorring: Det är, så vidt jag förstår, från två synpunkter, som man vill göra allvarsamma anmärkningar mot tullen å fläsk. Den ena synpunkten är den, att den förhoppning, som man vid denna tulls införande hyste derom, att produktionen af svenskt fläsk skulle ökas och derigenom hindra eller åtminstone minska importen af det amerikanska fläsket, icke har blifvit uppfylld. Den andra synpunkten är den, att i Norrland konsumeras endast eller så godt som endast amerikanskt fläsk, samt att det därför vore hårdt och obilligt, att denna landsdel skulle på detta särskilda sätt skatta till statskassan, utan att denna hade något behof af ökade inkomster.

Hvad nu den första synpunkten beträffar, eller att fläsktullen icke skulle hafva medfört någon nytta för den svenska fläskproduktionen, så är jag i detta hänseende af alldeles motsatt tanke mot den näst föregående talaren på stockholmsbanken. Jag tror nemligen, att denna fläsktull gjort mycken nytta med afseende på den inhemska fläskproduktionen, äfven om den icke kunnat åstadkomma, att denna produktion ökats till den grad, att någon import af amerikanskt fläsk icke vidare behöfver ega rum. Det är ju alldeles naturligt, att man icke kunde förutse, att industrien och den deraf följande förmågan att konsumera ej minst födoämnen skulle i Sverige taga ett så stort uppsving, som det utan tvifvel varit fallet på senare tider. Det är icke allenast folkmängden, som hastigt stigit, utan oberoende deraf har äfven förmågan att konsumera snabbt ökats. Äfven kan det icke förnekas, att, om man genomläser den nyss antydde ärade talarens vid detta betänkande fogade reservation, man kan, endast med ledning deraf, komma till den uppfattning, som jag delar, eller att fläsktullen dock verkat något i afseende på konsumtionen af svensk vara. Det står nemligen i reservationen, sid. 7:

»Vidare finner man, att då införseln till Norrland, hvartill här blifvit medräknadt Vermland och Dalarne, under åren 1884—87 utgjorde endast hälften af hela införseln, har den sedermera så ökats, att den 1888—91 utgjorde omkring två tredjedelar, 1892—95 omkring fyra femtedelar och 1896—98 sju niondelar af hela införseln.»

Hvad bevisar nu detta? Jo, att konsumtionen af det amerikanska fläsket har söder om Dalelven inskränkts högst betydligt, och det är just tullen, som är orsaken till detta. Att man icke bör numera hoppas, att svenskt fläsk skall kunna uttränga det amerikanska fläsket i Norrland, det är ju ganska naturligt, då man känner, hvilken förkärlek den norrländske arbetaren har för den senare sortens fläsk. Man har visserligen låtit framskymta, att, om tullen på majs borttoges, det svenska fläsket skulle kunna produceras så billigt, att det äfven kunde föras uppåt Norrland. Jag tviflar dock högeligen på, att så blefve förhållandet, ty denna majstull är icke så

*Angående
tullen för
icke rökt
fläsk.
(Forts).*

*Angående
tullen för
icke rökt
fläsk.
(Forts.)*

hög, att det genom dess borttagande skulle uppkomma ett ofantligt billigare sätt att producera inhemskt fläsk; vi skulle nog i alla händelser icke kunna täfla med amerikanerna, om hvilkas billiga sätt att producera fläsk man hört åtskilligt talas.

Men, säger man, exporten af det svenska fläsket har i stället nedgått, och det är ju ingen fördel. Jag för min del hyser dock den åsigten, att om också exporten af fläsk har nedgått, så är detta något, som är till förmån för konsumtionen inom landet, och detta är ju icke något att ogilla, utan tvärtom fördelaktigt.

Man har äfven jemfört Sverige med Danmark och framhållit, huru mycket fläsk, som derifrån exporteras till England och hurusom denna export oupphörligen ökas. Ja, detta är ju alldeles sant, den ökas oupphörligen, men det är ju helt naturligt, att så skall ske, ty i Danmark intager åkerjorden en areal af 74 procent eller så omkring af hela Danmarks jord; i Sverige åter är det, såsom jag tror, endast 12 procent eller måhända något mer, som åkerarealen intager af hela landets areal. Icke kunna de danska jordbrukarne således finna konsumtion inom Danmark sjelft för allt det af dem producerade fläsket, det är ju alldeles klart, utan de måste söka exportera en stor del af sitt fläsk. Men, kan man fråga, hvarför producera de då så mycket fläsk? Jo, detta beror derpå, att de, derigenom att deras ladugårdsskötsel är så högt uppdrifven, få sådana stora massor med skummjolk, hvilka till största delen ej kunna användas till någonting annat än att dermed göda svin för export. En jemförelse i detta hänseende mellan Danmark och vårt eget land kan derfor icke vara lämplig.

Om nu denna fläsktull tages bort, så blir enligt min uppfattning förhållandet det, att det amerikanska fläsket kommer att, i större kvantiteter, än hvad nu är fallet, sprida sig nedåt landet, der nu konsumtionen af svenskt fläsk har på senare tider rätt betydligt ökats, och det är därför, som jag har svårt för att vara med om det nu väckta förslaget.

Jag började mitt anförande med att framhålla, att det fins en annan synpunkt, ur hvilken denna fråga kan betraktas, nemligen att, då norrländingarna nödvändigt vilja konsumera amerikanskt fläsk, de derigenom få till staten betala en skatt, som tynger särskildt på dem. Jag erkänner, att de genom att konsumera stora kvantiteter amerikanskt fläsk få betala en särskild skatt till staten; men att denna skatt skulle tynga så synnerligen mycket på dem, det vill jag icke medgifva, i ty att arbetslönerna och förmågan i allmänhet att i Norrland skaffa sig goda inkomster äro större än nedåt landet. Jag är mycket benägen att i flera hänseenden tillmötesgå Norrland och norrländingarna. Vi veta ju äfven, att de hafva ganska stora anspråk på hjälp från den öfriga delen af landet, för att deras utveckling må kunna befordras, och i den mån representanter från andra delar af riket kunna medverka dertill, vilja de nog göra det. Men man får väl därför icke resonera på det sättet, att så snart något, som

gagnar öfriga delar af landet, på minsta sätt skadar denna landsdel, böra bestämmelserna härom upphävas. Jag undrar, om man i Norrland är lika benägen att taga bort för den landsdelen nyttiga bestämmelser, som skada andra delar af vårt land? Jag tror det icke. Om det nu vore så, att fläsktullen skadade Norrland på ett mera verksamt sätt och icke uppvägdes af de goda arbetsförtjensterna, som gifvas der uppe, då vore saken mera ömtålig. Men så är det nog icke, ty ställningen för den norrländska befolkningen, ända uppifrån och nedåt, är för närvarande ganska god.

Jag får yrka bifall till utskottets förslag.

*Angående
tullen för
icke rökt
fläsk.
(Forts.)*

Herr Pettersson i Dänningelanda: Det var med anledning af herr Fredholms yttrande, som jag begärde ordet. Han sade, att denna tull är en skatt på de norrländska arbetarne. Jag tror emellertid icke, att det är så farligt med den saken. Det är många arbetare från Småland, som resa upp till Norrland, och der förtjena de mycket penningar och kunna lägga i hop ganska stora summor om somrarne. De kunna förtjena ända till 8 å 10 kronor om dagen, och jag har aldrig hört någon af dem klaga på fläsktullen. De producera sjelfva fläsk i sin hemort med tillhjälp af hustru och barn, och förtjena dermed en liten summa, men de, som utföra detta arbete, ha icke tredjedelen af den daglön, som de sjelfva ha i Norrland, der herr Fredholm tyckte, att det var så stor synd om arbetarne.

Det tjenar emellertid icke mycket till att debattera denna fråga här i kammaren, ty alla sakskal äro så uttömda, att ingen låter öfvertyga sig vare sig på den ena sidan eller på den andra.

Jag skall därför endast yrka bifall till utskottets hemställan och afslag å motionerna.

Herr Kardell: Ehuru motionär i detta ämne, hade jag icke ämnat att begära ordet, emedan den föreliggande frågan är så genomdebatterad, att icke mycket är att säga derom. Men jag har blifvit uppkallad af ett yttrande af friherre von Knorring.

Han talade om, att i Norrland konsumerades mycket amerikanskt fläsk och påstod i sammanhang dermed, att norrländingarne hade stor förkärlek därför. Häremot måste jag emellertid bestämdt opponera mig. Det är i allmänhet icke norrländingarne sjelfva, som förtära det amerikanska fläsket. Jag tror, att af de närvarande norrländska riksdagsmännen finnes näppeligen någon, som smakat sådant annat än tillfälligtvis. Ensamt i Jemtland finnas enligt den officiella statistiken öfver 8,000 svinkreatur. Den fläskproduktion, som sålunda i Norrland bedrivs, afser naturligtvis icke framställandet af amerikanskt, utan af äkta svenskt fläsk, och det använder den bofasta befolkningen der uppe för egen räkning. Men dessa norrländska skogsarbetare, som konsumera det amerikanska fläsket, äro i allmänhet söner af södra och mellersta Sverige. småländingar, vestgötar och vermländingar samt äfven någon gång finnar, och det är af medkänsla

Angående
tullen för
icke rökt
fläsk.
(Forts)

med dem, som vi norrländingar, som känna till deras förhållanden, yrka på borttagandet af denna orättfärdiga tull.

Det har talats om, att arbetarne i Norrland skulle förtjena 6, 8 å 10 kronor per dag. Jag kan försäkra, att deras arbetsförtjenst nu sällan går till mera än 2 kr. 50 öre per dag i genomsnitt. Det är icke så gyllene tider nu som förr, och det är icke värdt att invagga sig i gamla tiders illusioner.

Om tullen på fläsk borttages, så kommer det ej att införas mera amerikanskt fläsk än nu, ty detta har sin bestämda kundkrets och kommer icke att konsumeras utom densamma.

Det är gifvet, herr talman, att jag yrkar bifall till herrar Bromées och Halvar Erikssons reservationer.

Häruti instämde hrr *Nordin* i Hammerdal, *Åkerlind* och *Kvarnzellius*.

Herr *Andersson* i Löfhult: Herr grefve och talman, mina herrar! Äfven jag skall be att få säga några ord.

Man har visserligen ännu icke fullt klart för sig, till huru stort gagn denna tullsats verkat, emedan man icke bestämdt vet, huru mycket fläsk, som produceras inom landet. Säkert är emellertid, att det konsumeras betydligt mer än förr. Här har talats om, att det skulle bli de fattiga arbetarne, som skulle få betala den här tullsatsen på amerikanskt fläsk. Den, som känner, huru arbetarne nu lefva, huru de få bra betaldt och kunna skaffa sig god kost och bra kläder och lefva ganska godt, förstår mycket väl, att de icke skulle komma att lida af denna tullsats. Skulle denna tullsats borttagas, så skulle man göra importen af det amerikanska fläsket lättare. Här har talats om, för huru många millioner amerikanskt fläsk vi importera, men det är klart, att om denna 20-öres tull toges bort, så finge man mera penningar att skicka ut för fläsk, och då finge fläskproducenterna i Halland, Småland och på andra ställen i landet sälja sin vara till underpris och skulle bli fullkomligt ruinerade.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Öfverläggningen var härmed slutad. I enlighet med de gjorda yrkandena gaf herr talmannen propositioner *dels* på bifall till utskottets hemställan och *dels* på afslag derå och bifall i stället till den af herr Bromée m. fl. afgifna reservation; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Som votering likväl begärdes, skedde nu uppsättning, justering och anslag af en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller, hvad bevillningsutskottet hemställt i förevarande utlåtande n:o 15, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren med afslag å utskottets hemställan bifallit den af herr Bromée m. fl. afgifna, utskottets betänkande vidfogade reservation.

*Angående
tullen för
icke rökt
fläsk.
(Forts.)*

Voteringen, i vanlig ordning företagen, visade 79 ja, men 110 nej; och hade kammaren alltså fattat beslut i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

§ 4.

Slutligen företogs till afgörande lagutskottets utlåtande n:o 20, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring af 10 kap. 2 § giftermålsbalken.

*Om ändring
af 10 kap. 2 §
giftermåls-
balken.*

Sedan utlåtandet blifvit föredraget yttrade

Herr Lundström: I den föreliggande, af mig angifna motionen har jag velat fästa Riksdagens uppmärksamhet på ett förhållande, som eger rum närmast i Vesterbottens län i den inre delen af landet. Der förekomma icke så sällan fall, der under äktenskapet makarna hafva från krono till skatte köpt eller låtit omföra en fastighet. När nu dödsfall inträffar och det hålles bouppteckning, så förfares det olika, i det att vid upprättandet af en del bouppteckningar en sådan fastighet upptages såsom makarnes gemensamma egendom, under det att vid andra en sådan fastighet upptages såsom enskild egendom, tillhörig den af makarna, som före äktenskapet haft besittningsrätten till samma fastighet å sig upplåten.

Frågan är visserligen icke någon stor och magtpåliggande fråga, och lagutskottet har här i sitt betänkande i början af motiveringen uttalat alldeles samma uppfattning om lagens rätta tolkning i detta fall som den, hvilken i min motion framhållits och som jag äfven önskar skulle införas i lagbestämmelserna. Då nu utskottet har ansett att någon lagbestämmelse utöfver hvad som finnes i 10 kap. 2 § giftermålsbalken icke vidare behöfves, så är det klart, att största vigten just ligger på, att lagutskottet har understrukit och betonat, att det är just vid skatteköpet, som besittningsrätten från att vara en nyttjanderätt öfvergår till den enskilde i egenskap af full eganderätt. Detta är, enligt mitt förmenande, alldeles riktigt. Det är godt och väl, att det är uttaladt i lagutskottets betänkande; men det hade nog varit betydligt bättre, om det också fått inkomma i lagen.

Emellertid är det en annan sak, som lagutskottet har berört, dervid yttrande några ord, vid hvilka jag skall be att få göra en liten erinran. Det har sagt, att »vid bedömande af makars giftorätt i bo bör åborätten betraktas såsom lös egendom». Jag tror för min del, att detta icke är lyckligt valda ordalag. Vi veta, huru det förhåller sig med lös egendom: den får delas, den får säljas, den kan till och med utmätas. Så är dock icke förhållandet med åborätten. Ty

Om änäring
af 10 kap. 2 §
giftermåls-
balken.
(Forts.)

allt, som rör besittningsrätt å kronohemman, lyder under en alldeles särskild stadga, som återfinnes i kongl. brefvet den 5 och kammarkollegii kungörelse den 26 februari 1808. Vål må det vara riktigt att vid inregistrerandet af en bouppteckning och vid bestämmandet af stämpeln å densamma betrakta åborätten såsom lös egendom. Men om betraktandet af åborätten såsom lös egendom t. ex. utsträcket ända derhän, att densamma i egenskap af lös egendom kunde utmätas, tror jag detta skulle leda till mindre goda förhållanden. Det skulle vara att anse såsom mycket skadligt i synnerhet för arfvingarne eller enkan i ett bo, der sådant kunde förekomma. Det är därför, som jag vill särskildt påpeka, att det här ej är fråga om lös egendom, utan om lagstadgad besittningsrätt, hvilken är författningsenligt bestämd åt viss person och i en viss ordning — icke så mycket olika med hvad som är gällande i fråga om de s. k. fideikommissen.

Slutligen säger utskottet:

»Motionären har ej heller påvisat något fall, då domstol anslutit sig till annan mening i ämnet än den ofvan uttalade. Om nemligen, såsom motionären uppgifvit, domstolarne till inregistrering mottagit bouppteckningar, vid hvilkas upprättande man följt en härifrån afvikande åskådning, lär sådant hafva sin förklaring deri, att frågan, huruvida egendom varit enskild eller gemensam, i de fall, då inregistrering medgifvits, saknat betydelse för bestämmande af den å bouppteckningarne belöpande stämpelafgift eller att i allt fall domstolen härom ej ingått i någon pröfning.»

Orsaken är dock icke den, som utskottet här uppgifvit, utan den, att när i bouppteckningen sagts, att egendomen varit förvärfvad före äktenskapets ingående, det aldrig blifvit föremål för domstolens pröfning, på hvad sätt den varit förvärfvad. Det har med förvärfv menats ingenting annat än antagandet till åbo, hvilket innehafvaren fått sig tillerkänt af kronan. När icke i bouppteckningen uppgifves, att egendomen förvärfvats under äktenskapet, utan säges, att det skett före äktenskapet, är domstolen naturligtvis icke i stånd att på något som helst sätt ingå i pröfning af, huru här bör förfaras med kartering o. d.

Jag hoppas, att det uttalande, lagutskottet gjort, skall blifva känt och vara god vägledning för framtiden vid bedömandet af dessa frågor. Skulle emellertid en sådan olikhet i förfarandet, som jag i min motion påpekat, komma att fortfarande existera, torde det blifva nödvändigt, att frågan än en gång bringas under Riksdagens pröfning. För närvarande har jag icke något yrkande, utan åtnöjer mig med det slut, hvartill utskottet kommit.

Herr Zetterstrand: Den föreliggande motionen har icke varit utan betydelse. Genom densamma har uppmärksamheten fäst på ett missförhållande, som, efter hvad i motionen uppgifves, är rådande i Norrland. Nu har emellertid utskottet på anförda skäl ansett, att

motionen ej borde till någon Riksdagens åtgärd föranleda. Med detta utskottets slut har motionären på anförda skäl ej känt sig missbelåten. Att nu ingå i en diskussion angående dessa juridiska spörsmål torde ej vara lämpligt, utan jag tillmötesgår säkert bäst kammarens önskingar genom att underlåta det. Jag yrkar alltså helt enkelt, herr talman, bifall till utskottets hemställan.

Vidare anfördes ej. Hvad utskottet hemställt bifölls.

§ 5.

Till bordläggning anmäldes statsutskottets utlåtanden:

n:o 8, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet; och

n:o 24, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående anslag till jordbruksdepartementet.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag.

§ 7.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

friherre <i>F. W. von Otter</i>	under 2 dagar från och med den 9 dennes:			
herr <i>O. Larsson</i> i Mörtlösa	» 4 » » »	9 »		
» <i>P. O. Lundell</i>	» 4 » » »	10 »		
» <i>J. Johanson</i> i Valared	» 6 » » »	9 »		
» <i>E. F. W. Meyer</i>	» 3 » » »	8 »		
» <i>T. Zetterstrand</i>	» den 12 dennes,			
» <i>A. G. Olsson</i> i Frösvi	» 4 dagar » »	8 »		
» <i>A. P. Gustafsson</i>	» 4 » » »	8 »		

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 10,⁴⁷ e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Fredagen den 9 Mars.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Kammarens förhandlingar leddes af herr vice talmannen.

§ 1.

Justerades protokollet för den 2 innevarande mars.

§ 2.

Föredrogos, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden n:o 8 och 24.

§ 3.

Till bordläggning anmäldes Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 4, i anledning af väckta motioner om indragning till statsverket af de s. k. marketenteri- och lägerkassornas inkomster m. m.

§ 4.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *C. W. Ericson* i Sköfde under fyra dagar från och med den 12 innevarande månad.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,38 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.